

Universitat
de les Illes Balears

Programa TOTHOM: una proposta d'inclusió i coeducació per reduir la doble discriminació per motiu de gènere i discapacitat.

Programa TOTHOM: una propuesta de inclusión y coeducación para reducir la doble discriminación por motivo de género y discapacidad.

TOTHOM program: a proposal for inclusion and co-education to reduce double discrimination on the grounds of gender and disability.

Marta Guix Jordà

Memòria del Treball de Fi de Màster

Màster Universitari de Formació del Professorat
(Especialitat de Tecnologia de Serveis)
de la
UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Curs Acadèmic 2019-2020

Data: 14/02/2020

Tutor del Treball: Marta Escoda Trobat

Resum

Hi ha una realitat oculta que viuen les dones amb diversitat funcional, la qual s'amaga en la doble discriminació per motiu de gènere i per motiu de discapacitat. Cal doncs, conèixer aquesta situació i prevenir-la des de les primeres etapes de la infància. En aquest camí per educar des de la coeducació i l'atenció a la diversitat, la perspectiva i les metodologies utilitzades hi juguen un paper molt important.

El present treball, primerament analitza els paradigmes teòrics i legals que articulen la situació actual dels centres educatius de les Illes Balears en matèria de coeducació i l'atenció a la diversitat. Posteriorment es planteja l'educació en valors, des de la perspectiva grupal i comunitària, com a estratègia per construir espais de socialització que fomentin la tolerància vers la diferència.

Finalment es presenta el programa TOTHOM, una proposta d'intervenció educativa que busca donar resposta a la necessitat de treballar conjuntament l'atenció a la diversitat i la coeducació. Està pensat per ser desenvolupat en un centre d'educació primària, per sensibilitzar des de la infància, i l'agent encarregat de dur-lo a terme és el Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat. La proposta pràctica, posa a disposició dels centres educatius un programa per prevenir el rebuig a la diferència. La proposta s'articula des de la intervenció individual i grupal, s'aposta pel treball en xarxa i comunitari, obrint les portes dels centres educatius als recursos comunitaris de la zona.

Paraules clau: inclusió, atenció a la diversitat, coeducació, teoria de la interseccionalitat, professor tècnic de serveis a la comunitat.

Índex

1. Introducció.....	6
2. Objectius	7
3. Metodologia.....	8
4. Estat de la qüestió.....	9
4.1 Atenció a la diversitat.....	9
4.1.1. Alumnat amb necessitats educatives especials	11
4.2. Coeducació.....	16
4.3. Teoria de la Interseccionalitat	18
4.4. Educació en valors i metodologies grupals.....	21
5. Desenvolupament de la proposta: Programa TOTHOM.....	24
5.1. Introducció	24
5.1.1. Equips d'Orientació Educativa i Pedagògica: Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat	24
5.2. Contextualització	25
5.3. Destinataris.....	25
5.4. Objectius.....	26
5.5. Metodologia	27
5.6. Eixos d'intervenció.....	29
5.6.1. EIX I: Tutoria personalitzada	29
5.6.2. EIX II: Intervenció grupal	34
5.6.3. EIX III: Intervenció comunitària	48
5.7. Temporalització	53
5.8 Recursos i espais	54
5.9. Avaluació	55
6. Conclusions.....	60
7. Bibliografia.....	61

7.1. Referències bibliogràfica	61
7.2. Recull de normativa	64
7.3. Bibliografia complementaria.....	65
8. Annexos	67
I. Recull de normativa	67
II. Guia per a confeccionar el Pla d'Igualtat.	69
III. Itinerari d'intervenció personalitzat	73
IV. La història de la Pepa.....	74
V. Ens coneixem més	75
VI. Cercle de carícies.....	76
VII. Màscara de les emocions.....	77
VIII. Fixes de les capacitats	78
IX. Targeta de situació.....	79
X. El joc de les tasques de la llar de les cuques	79
XI. Targeta amb una situació i un símbol.....	80
XII. L'oca verda.....	81
XIII. Plickers.....	83
XIV Rúbrica: Instrument d'avaluació de les sessions i els cercles restauratius	85
XV Valoració Itinerari Intervenció Personalitzada	86
XVII Una enquesta de satisfacció per a cada Jornada	88
XVIII Llista de verificació de les jornades	91

Índex de figures

<i>Il·lustració 1:</i> Aspectes claus que configuren la proposta teòrica i pràctica.....	9
<i>Il·lustració 2:</i> Aspectes legals i metodològics per a l'educació inclusiva al sistema educatiu de les Illes Balears.	14
<i>Il·lustració 3:</i> Resum metodologia d'intervenció.	29
<i>Il·lustració 4:</i> Resum d'intervenció Eix I.....	30
<i>Il·lustració 5:</i> Resum d'intervenció Eix II.....	48
<i>Il·lustració 6:</i> Resum del procés d'avaluació.	59

Índex de taules

Taula 1 Comparativa entre el model mèdic i el model social.....	11
Taula 2 Comparativa entre el model mèdic i el model social en l'àmbit educatiu	12
Taula 3 Planificació del Programa TOTHOM.....	53
Taula 4 Llegenda per a la interpretació de la temporalitzaió.....	54

1. Introducció

Les dones amb diversitat funcional en edat adulta sofreixen i han de fer front a estereotips i discriminacions que resideixen en la doble discriminació per motiu de gènere i discapacitat. La teoria de la doble discriminació permet posar de manifest les necessitats específiques del col·lectiu i evidencia una realitat oculta. Aquesta premissa planteja la importància d'intervenir amb les nenes amb discapacitat i amb la població infantil en general, ja des d'edats primerenques, per prevenir i reduir les situacions de vulnerabilitat.

La posició de dona amb diversitat funcional que treballa d'educadora social, amb tasques de figura externa dins un centre educatiu de primària, em permet mirar amb perspectiva el sistema educatiu i plantejar noves línies d'intervenció per prevenir aquestes situacions de discriminació específiques. M'adono que els centres educatius enfoquen la coeducació i l'atenció a la diversitat de manera independent, sense tenir en compte les vulnerabilitats de les nenes amb discapacitat. Per aquest motiu la meua aportació reivindica contemplar i treballar la coeducació i l'atenció a la diversitat de manera conjunta, ja que l'arrel de qualsevol discriminació és la mateixa, la intolerància.

Per educar en la tolerància és important fomentar el respecte vers la diversitat per qualsevol motiu i raó, cal evitar que hi hagi discriminacions de primera i segona classe. Per això s'ha de construir una societat que respecti a les persones que són diferents, i l'educació en valors va cap aquesta direcció. Així doncs, el nexa que permet treballar de manera fusionada els dos conceptes és l'educació en valors mitjançant metodologies grupals i del treball comunitari i en xarxa. La possibilitat que ofereix el treball grupal és idoni per evidenciar les capacitats i els aspectes positius que genera la diversitat.

Per donar resposta a la necessitat plantejada, en l'estat de la qüestió del present treball s'analitzen els paradigmes teòrics i el marc legal vigent pel que fa a l'atenció a la diversitat, la coeducació, la teoria de la interseccionalitat i l'educació en valors des de les metodologies grupals, per tal de conèixer i fomentar una proposta pràctica, el programa TOTHOM. El programa és una eina aplicable dins un centre educatiu i busca prevenir des de la infància

qualsevol classe de discriminació. És una alternativa a la intervenció fragmentada, un programa innovador que treballa conjuntament i de manera cohesionada la prevenció de la doble discriminació partint de la premissa bàsica que cal fomentar el respecte, la tolerància i l'empatia vers la diferència.

Per la meua formació acadèmica i després de realitzar el màster Universitari de Formació del Professorat podré realitzar de Professora Tècnica de Serveis a la Comunitat, una figura versàtil i amb funcions comunitàries. Per aquest motiu, el programa l'aplica aquesta figura, a més en les seves competències està intervenir dins els centres educatius i posar en marxa iniciatives de prevenció i sensibilització. Té la possibilitat de treballar des d'una mirada comunitària i de treball en xarxa, la qual cosa permet generar espais informals de cooperació que fomenten la inclusió, l'empatia i el respecte mutu.

2. Objectius

El present treball s'estructura al voltant d'uns objectius plantejats prèviament a l'inici de la recerca, els quals permeten el seu desenvolupament.

- Identificar les possibilitats d'actuació que tenen els Centres d'Educació primària de les Illes Balears i la figura del Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat.
- Visibilitzar les necessitats reals de les dones amb discapacitat i les discriminacions a les que han de fer front.
- Desenvolupar un programa d'intervenció i sensibilització realista i aplicable per un Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat dins un Centre d'Educatiu.

Per tal d'identificar les possibilitats reals que tenen els centres educatius i també la figura professional PTSC, s'analitzaran els models teòrics i els marcs normatius actuals. Per una banda es revisaran els paradigmes teòrics vigents sobre la discapacitat, la coeducació i la interseccionalitat (teoria de la doble discriminació). I per altra banda es revisarà la legislació en matèria d'educació a les Illes Balears amb relació a l'atenció a la diversitat i a la coeducació. D'aquesta manera es coneixen les línies d'intervenció actuals que fomentaran

el programa final. Aquesta recopilació permetrà desenvolupar un programa metodològicament i legalment viable, una proposta constructiva que doni resposta a les mancances existents.

3. Metodologia

Vivim, sentim i ens fem ciutadans del món gràcies a les relacions socials i a la interacció amb els altres, per això la socialització primària durant la infantesa, dins el marc familiar i escolar, pren una rellevància vital. La socialització que es dona dins els centres educatius, la qual ha de garantir que tots els infants tinguin les mateixes oportunitats, té l'obligació d'oferir espais positius per potenciar persones adultes apoderades, tolerants amb la diversitat i amb capacitat d'establir vincles emocionals sans.

El present treball pretén ser una aportació pràctica i realista al món de l'educació, on s'ofereixen estratègies per construir espais de socialització que fomentin la tolerància a la diferència. Aquesta proposta apareix després de recapitular i unir la teoria i la pràctica adquirida al llarg dels estudis de la carrera d'Educació Social, el Màster Universitari en Formació del Professorat i l'experiència professional i personal, amb la intenció d'unir coneixements, aptituds i actituds per projectar metodologies que donin veu, visibilitzin i fomentin l'empatia i la convivència.

Per dissenyar una proposta realista, pel que fa el meu futur camp d'actuació professional, es desenvolupa des de la figura de Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat, ja que per la meva formació d'origen i gràcies al Màster Universitari en Formació del Professorat podré exercir aquesta figura.

El tema central d'aquest treball és la interacció entre l'atenció a la diversitat i la coeducació, és a dir la doble discriminació per motiu de gènere i de discapacitat o diversitat funcional¹.

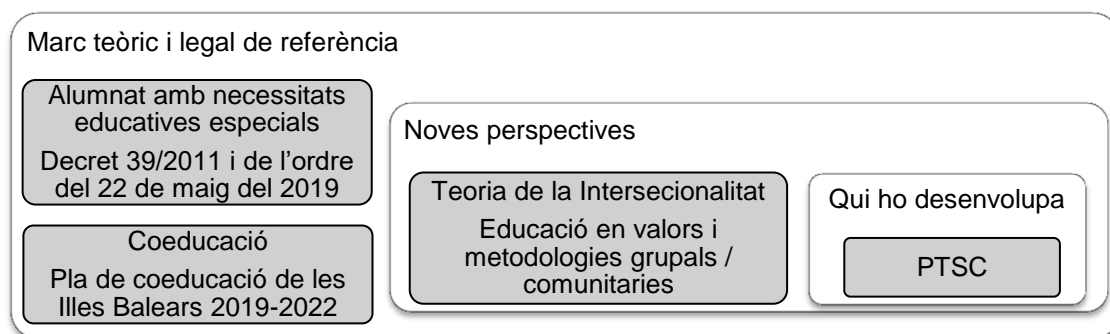
La proposta pràctica proposa i ofereix als centres educatius una perspectiva que permet comprendre i gestionar l'atenció a la diversitat i la coeducació de

¹ D'ara en endavant s'utilitzarà indistintament el terme discapacitat i diversitat funcional.

manera diferent. És una visió més àmplia i menys segregadora, que camina amb la intenció de fomentar que els infants d'avui siguin en un futur adults que tinguin el mateix respecte cap a un mateix que cap als altres.

El treball està organitzat de tal manera que comença amb una base teòrica i finalitza amb un projecte pràctic. La distribució s'ha planificat d'aquesta manera perquè la base teòrica contextualitza, justifica i fonamenta la part pràctica, i al mateix temps la pràctica exemplifica de manera real la teoria.

A continuació, es vertebraren els apartats que fonamenten els conceptes claus que configuren el projecte final. Per aquest motiu, primer es presenten els marcs legals² i teòrics de referència pel que fa la coeducació i l'atenció a la diversitat; posteriorment la teoria de la interseccionalitat; i finalment l'educació en valors des de la visió grupal, les quals s'incorporen a la proposta.

Il·lustració 1: Aspectes claus que configuren la proposta teòrica i pràctica. Elaboració pròpia.

4. Estat de la qüestió

En aquest apartat s'analitza la situació actual en el món educatiu, amb relació a la discapacitat des de la perspectiva de gènere, la qual cosa ens permet conèixer els punts forts i els punts de millora del sistema.

4.1 Atenció a la diversitat

L'atenció a la diversitat és el paradigma psicosocial i legal, que estableix la metodologia i l'estructuració de les respostes que es donen a l'alumnat que presenta unes necessitats específiques, tals com la discapacitat.

² Annex I de legislació. Recull dels elements que figuren al text, s'ordenen cronològicament.

L'atenció a la diversitat és un concepte ampli, en el camp de l'educació fa referència a les actuacions disponibles per donar resposta a les necessitats de cada infant. Així ho estableix la LOMQE, en el seu article 57.2:

Correspon a les Administracions educatives assegurar els recursos necessaris per a què els alumnes que requereixen una atenció educativa diferent a l'ordinària per presentar necessitats educatives especials (...) puguin assolir el màxim desenvolupament possible de les seves capacitats personals i, en tot cas, els objectius establerts amb caràcter general per a tot l'alumnat.

Per donar resposta i atendre a la diversitat present dins les aules la llei marca com a objectiu principal que tot l'alumnat assoleixi les competències necessàries per desenvolupar-se acadèmic, personal i socialment. Per dur-lo a terme, el *D. 39/2011*, en el seu art. 17 d'atenció a la diversitat, assenyala que tot l'alumnat, amb independència de les especificitats individuals o de caràcter social, tenen dret a una educació adequada a les seves necessitats i característiques. És per això, que es requereix tenir present durant tot el procés educatiu, les característiques de l'alumnat i els ritmes d'aprenentatge, per tal de garantir respostes adaptades i diversificades.

La diversitat és un fet inherent a la condició humana que depèn de diversos factors (socials, personals, etc.). Coincidint amb les primeres etapes de vida dels infants, les famílies amb necessitats especials necessiten un procés d'acceptació i des de l'escola es pot fer un bon acompanyament. En el cas específic de les nenes amb discapacitat, COCEMFE (2003) afirma que les famílies tendeixen a una exagerada sobreprotecció i això redueix la seva àrea de participació, de manera que es dificulta l'autonomia en tots els àmbits de la vida. Des del centre educatiu és important prevenir aquest primer factor de d'aïllament social, cal donar estratègies a la família per afrontar la situació de manera que es busqui potenciar la participació en la comunitat educativa i en activitats comunitàries.

Actualment, el model d'atenció a la diversitat de referència als Centres Educatius de les Illes Balears camina cap a la inclusió educativa. El model fluctua entre la legislació enfocada cap a un model més integrador i el model

conceptual més enfocat en la inclusió. Pel que fa al concepte d'educació inclusiva, apareix per primera vegada l'any 1994 a la Declaració de Salamanca, i ja a l'any 2006, a la Convenció dels Drets Humans de les Persones amb Discapacitat, com a dret positiu a desenvolupar dins els centres educatius tal com diu Echeita (2006). I afegeixen Echeita i Ainscow (2011), que tota educació inclusiva persegueix que l'alumnat tingui presència, participació i èxit.

A les Illes Balears, la legislació en aquest aspecte va a remolc de les reivindicacions pedagògiques i metodològiques. A través de la revisió legislativa s'observa l'intent administratiu per adaptar-se a les noves corrents. Per exemple, l'article 3 del D. 39/2011, marca el dret a l'atenció a la diversitat, mitjançant els principis de qualitat, equitat, igualtat d'oportunitats, normalització, integració i inclusió i igualtat entre dones i homes, al mateix temps que ha de garantir l'accessibilitat universal i la cooperació de la comunitat educativa.

4.1.1. Alumnat amb necessitats educatives especials

L'atenció a la diversitat dona resposta a necessitats sorgides de diverses característiques de l'alumnat, una d'elles és la discapacitat. Les respostes que es proporcionen s'estructuren en funció del paradigma filosòfic imperant del moment. Els models més significatius amb vigència són el model mèdic i el model social. Per sintetitzar les diferències dels dos models, a continuació es presenta una taula comparativa de les principals característiques, realitzada a través de revisar els autors Jiménez (1992) i Oliver (1990 citat a López, 2006).

1Taula 1

Comparativa entre el model mèdic i el model social

Model mèdic	Model social
La discapacitat és un dèficit o un defecte causada per un trauma o una malaltia.	La discapacitat és el resultat d'un conjunt de condicions personals, socials i de l'entorn.
Intervenció per aconseguir el mateix aspecte i habilitats que la norma.	Intervenció per a la integració i participació plena de les persones en la societat.
Es busca la cura, la prevenció o l'adaptació de la persona a través d'instruments assistencials.	La solució passa per la modificació de l'entorn físic, social, cultural, econòmic, etc.
Es fixa estrictament en la patologia.	Visió més global: persona i comunitat.

Posa el focus en les limitacions de l'individu, que venen donades per la patologia.	Centre el focus en la persona i en les seves necessitats.
Model assistencialista.	Model que fomenta l'autonomia.
Mirada paternalista, que crea persones vulnerables i dependents.	Mirada apoderadora: fomenta l'autoestima, la superació personal i per canviar la societat.

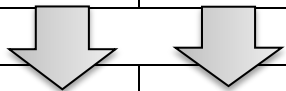
Font: elaboració pròpia

En els últims anys, el model social ha agafat força, i el model mèdic va quedant reduït a la part pròpiament mèdica. No obstant això, la unió d'ambdós models permet donar una resposta més acorada i adaptada a les necessitats reals.

Els dos models teòrics de la discapacitat són el marc que ha configurat durant els últims anys el paradigma d'intervenció en l'àmbit educatiu en matèria de discapacitat. El sistema educatiu s'ha nodrit d'aquests models a l'hora de dissenyar les línies d'intervenció inclusives dins el marc d'atenció a la diversitat. A continuació, es presenta com ambdós models configuren l'atenció a la diversitat en l'actualitat, segons Almirall (2011), Muntaner (2010) i Echeita i Ainscow (2011).

2Taula 2

Comparativa entre el model mèdic i el model social en l'àmbit educatiu

Model mèdic	Model social
Centrat en el que no sap fer l'alumnat.	Centrat en el que sap i pot fer l'alumnat.
Subjecte passiu per les seves mancances.	Subjecte actiu en l'aprenentatge i en la interacció amb els iguals.
Les dificultats són el resultat de les mancances de l'alumnat.	Les dificultats són fruit de la interacció del subjecte amb el seu context.
Elaboració d'un currículum paral·lel dissenyat per especialistes, sobrevaloració dels experts.	Creació de situacions enriquidores per a tot l'alumnat des del currículum comú.
Segregació: centres d'educació especial i centres d'educació ordinari.	Centres inclusius: el centre ordinari potencia el desenvolupament de l'alumnat.
	
Model integrador	Model inclusiu
Selecciona i estableix grups homogenis.	Inclou i estableix grups heterogenis.
Categoritza i etiqueta a les persones en	No categoritza, parteix de la premissa que

funció de les necessitats.	tothom té capacitats i mancances.
Programes específics en base a les Necessitats Educatives Especials (NEE).	Disseny de currículums flexibles i universals.
Estructura una xarxa de recursos (adaptacions d'accés i/o curricular significatives o no significatives).	La xarxa de recursos és el context, cal eliminar les barreres que dificulten l'aprenentatge.
Resposta terapèutica centrada en l'infant.	El centre és la persona, part activa del seu procés d'aprenentatge on es potencien les seves capacitats.
Centres educatius ordinaris i centres d'educació especial.	Centres inclusius.

Font: elaboració pròpia

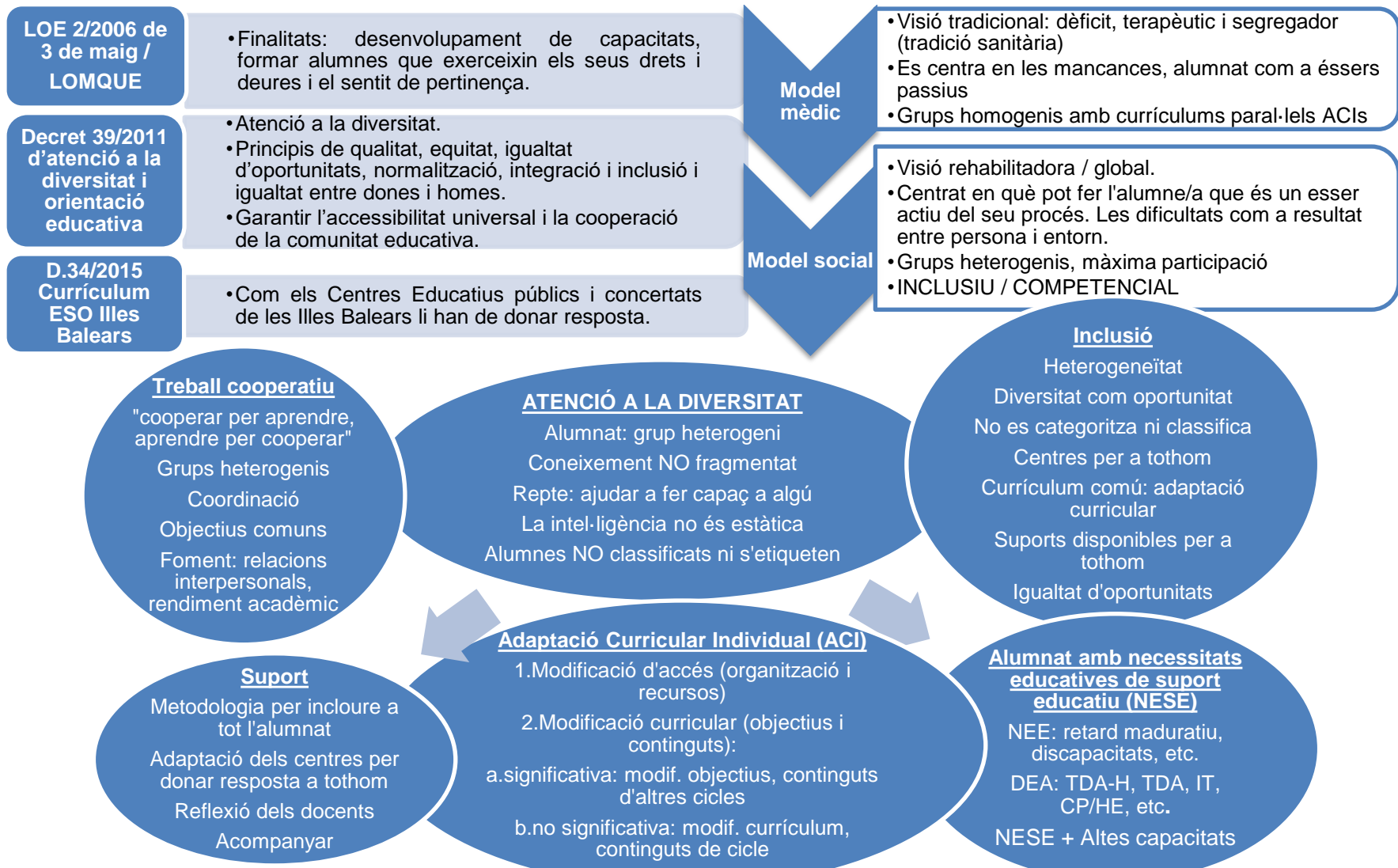
Segons Almirall (2011) “L'educació inclusiva sorgeix com l'expressió d'una opció social: la voluntat d'aconseguir una educació de qualitat per a tothom, independentment de les condicions personals, de gènere, d'origen social o de les capacitats de les persones que l'hagin de rebre”.

Els centres educatius de les Illes Balears apliquen actualment el que ja fa anys era reclamat per institucions com la UNESCO (2009), que entenia l'educació inclusiva com l'estratègia necessària per aconseguir una educació per a tothom. Aquesta idea la reafirmaven també autors com Muntaner (2010, p.7):

La educación inclusiva se plantea para trabajar en la consecución de dos objetivos fundamentales: - La defensa de la equidad y la calidad educativa para todos los alumnos, sin excepciones. - La lucha contra la exclusión y la segregación en la educación.

Actualment, la dificultat rau en portar la teoria a la pràctica del dia a dia dels centres educatius. Malgrat que el sistema educatiu es defineix com a inclusiu, sovint es fa difícil gestionar i desenvolupar pràctiques inclusives reals.

A continuació es presenta un resum dels aspectes legals i metodològics que el sistema educatiu de les Illes Balears utilitza per garantir a tots els infants una educació inclusiva.

Il·lustració 2: Aspectes legals i metodològics per a l'educació inclusiva al sistema educatiu de les Illes Balears. Elaboració pròpia

Com podem veure en la imatge anterior, els infants amb diversitat funcional són considerats alumnat amb Necessitats Educatives Especials (NEE). Així ho estableix la LOE, en l'art. 73. "S'entén per alumnat que presenta necessitats educatives especials el que requereix, per un període de la seva escolarització o al llarg de tota l'escolarització determinats suports i atencions educatives específiques derivades de discapacitat o trastorns greus de conducta".

Analitzant la legislació autonòmica actual, es troba la LADIAIB, la qual recull en el seu article 37 Dret a l'educació, concretament en el punt 3:

Les persones menors d'edat amb diversitat funcional tenen dret a gaudir d'un sistema d'educació inclusiu, amb accés a l'educació obligatòria i no obligatòria en les mateixes condicions que els altres membres de la comunitat, sense exclusió per raó de diversitat funcional, i amb els ajuts i els suports necessaris i per fer possible l'accés i potenciar el seu màxim desenvolupament acadèmic, personal i social.

La mateixa Llei, en el seu article 38 d'atenció a la Diversitat, estableix:

Les persones menors d'edat amb necessitats específiques de suport educatiu tenen dret a l'assistència i la formació específica per a un desenvolupament i una realització personal adients, que els permetin integrar-se socialment, desenvolupar-se, realitzar-se personalment i accedir a un lloc de feina en el context més normalitzat possible.

Analitzant la legislació vigent i el models pedagògics es pot creure que la inclusió educativa és actualment una realitat a les aules, ja que s'observa una ferma voluntat perquè així sigui. Això no obstant, el sistema educatiu espanyol segueix tenint el repte d'incorporar aquests principis teòrics i legislatius al dia a dia de les aules de forma efectiva. Espais com el Servei d'Atenció a la Diversitat (SAD) del Govern de les Illes Balears treballa per reduir les dificultats que suposa la transmissió dels principis legals i paradigmàtics a la realitat diària dels centres educatius, per això posa a disposició diversos recursos i serveis. Actualment és un moment de canvi, ja que per una banda es segueixen classificant les necessitats i les respostes mitjançant programes específics des d'aquest model; però per altra banda el model inclusiu va agafant força. La

realitat dels centres educatius mostra que el sistema educatiu atén de manera compartida entre el model integrador i el model inclusiu.

4.2. Coeducació

En matèria de coeducació, les Illes Balears compta amb el Pla de coeducació de les Illes Balears 2019-2022, el qual vertebrava tots els aspectes claus que configura aquesta acció educativa a la comunitat autònoma. Aquest document serà la guia per establir el present apartat. Pla de coeducació de les Illes Balears 2019 – 2022 (2019, p.4) defineix la coeducació com:

La coeducació és l'acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, independentment del seu sexe, identitat i expressió de gènere i orientació sexual, encaminada a eradicar els estereotips i biaixos sexistes i fomentar, així, la igualtat real d'oportunitats.

La coeducació és un concepte complex, que sovint tendeix a reduir-se o simplificar-se. En la seva màxima expressió, la coeducació és l'acció educativa que treballa perquè cada persona es desenvolupi com a ésser humà, sense tenir els rols estereotipats culturals i socialment assignats al sexe i al gènere.

Per garantir el desenvolupament dels individus es marquen uns principis bàsics que regeixen tota acció educativa. Els principis bàsics són: educació de qualitat i amb igualtat d'oportunitats reals; fomenta la igualtat entre sexes; el respecte a la diversitat d'orientació sexual, la identitat de gènere; prevenir la violència de gènere; eliminar estereotips i relacions de poder.

Aquest principis bàsics són importants perquè cal seguir treballant en aquesta direcció, ja que les estadístiques ens indiquen que les situacions de discriminació i abús es segueixen donant, també en el si dels centres educatius. Segons informa l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (2019), al llarg del curs acadèmic 2018-2019, els centres han obert 23 protocols d'assetjament vinculats a la violència masclista i 16 per discriminació a l'orientació sexual. La legislació vigent, en línia amb els marcs metodològics del moment, busca eradicar aquestes situacions d'abús i assetjament.

Actualment la llei marc és la LIDH, la qual en el capítol 1 sobre l'educació, estableix en el seu article 26:

- Polítiques públiques per aconseguir el desenvolupament integral de les persones, més enllà d'estereotips i rols de sexe, orientació i identitat sexual. També es rebutja qualsevol forma de discriminació.
- Prevenir la violència masclista.
- A tots els centres hi ha d'haver una persona responsable de la coeducació, per impulsar la igualtat de gènere i que faciliti el connexament de la realitat que viuen les dones.
- S'exigeix complir l'article 126.2 de la LOE, cal designar una persona formada específicament, per fomentar la igualtat real i efectiva entre homes i dones.
- Establir projectes educatius, que fomentin relacions igualitàries per ajudar a identificar i eliminar les situacions de discriminació per orientació i identitat sexuals i les de violència masclista.

Amb relació a la discriminació per orientació i identitat sexual, tal com diu Salvà, Rosselló i Quintana (2018), implica que la coeducació treballi des dels diversos models de gènere, i així atendre a totes les sensibilitats.

La LGDLGTBI posa de manifest la necessitat de defensar i lluitar per a la igualtat real d'oportunitats, la participació i la representació en tots els àmbits de la vida. En matèria d'educació refereix que el principi de coeducació s'ha d'introduir als plans d'acció tutorial, als plans i reglaments de convivència dels centres educatius, el material escolar, educatiu i formatiu ha d'utilitzar llenguatge que contempli la diversitat d'orientació sexual, identitat i expressió de gènere, i ha de vetllar per la prevenció de la violència vers aquest col·lectiu.

Per tal de cohesionar totes les legislacions vigents i els corrents metodològics, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears (Convivèxit), ofereix recursos i instruments que es posen a disposició de la comunitat educativa, per exemple, eines per a la sensibilització, prevenció, reducció de

danys i/o intervenció en temes d'igualtat, identitat sexual i per garantir la igualtat d'oportunitats entre persones.

Cal emfatitzar que tots aquests recursos i legislacions vigents en matèria d'igualtat en l'àmbit educatiu són necessaris perquè el segon agent de socialització és l'escola i és clau en la formació de la identitat de gènere (Rodríguez i Peña, 2005).

Un dels recursos que ofereix Convivèxit (2018) és la Guia per a confeccionar el Pla d'Igualtat³. El document determina els aspectes claus a treballar per construir ciutadans amb igualtat d'oportunitats, els quals són: trencar amb els estereotips, rols de gènere i actituds sexistes; gestionar l'ús equilibrat de l'espai i el temps, prevenir la violència masclista, repensar el nou model de masculinitat que es vol; fomentar la coresponsabilitat i les cures; atendre l'educació afectiva sexual, establir un llenguatge no sexista i inclusius; educar des de l'educació emocional; i fomentar valors socialment establerts-ecofeminisme-economia feminista.

Per finalitzar, remarcar tal com fa la Guia per a confeccionar el Pla d'Igualtat, que l'educació emocional i els valors socials han de ser línies transversals incidents en tots els aspectes educatius. Cal fomentar aquests valors com a base per educar infants tolerants i respectuosos vers les altres realitats. Abans però, és necessari desconstruir els aprenentatges preconcebuts. Per això, tal com diu Fumero, Moreno i Ruiz (2016, p.9):

Estereotipos que queremos deconstruir desde la coeducación, (...), lo primero que tendremos que hacer es escuchar a nuestro alumno, ver que ideas traen al aula y qué conllevan esas ideas acerca de la igualdad, porque solamente así, podemos equilibrar su mundo simbólico con ideas de igualdad.

4.3. Teoria de la Interseccionalitat

El 22 de febrer de 1997 s'aprova el Manifest de les Dones amb Discapacitat d'Europa, firmat pel Grup de Treball per a la Dona davant la Discriminació en el Fòrum Europeu de la Discapacitat. Es marca aquest dia com l'origen del

³ Annex II Guia per a confeccionar el Pla d'Igualtat.

concepte de la discapacitat des d'una perspectiva de gènere, i el manifest, com la primera reivindicació institucional dels drets de les dones amb discapacitat.

L'impacte que va tenir el revolucionari manifest va produir com a resultat la presa de consciència d'una part de la societat, i moltes dones amb diversitat funcional es van unir per crear nous grups i nous moviments reivindicatius. Apareix una consciència col·lectiva sobre la seva pròpia realitat, que permet identificar necessitats específiques del col·lectiu, les quals en molts casos són diferents a les dels homes amb discapacitat i de les dones sense discapacitat.

Estretament relacionat apareix el feminisme de la diversitat funcional, utilitzat per primera vegada per Arnau (2006), el qual es converteix en un discurs teòric i pràctic. Té la finalitat de ser una completa teoria feminista per donar a conèixer els aspectes i situacions de discriminació que viuen les dones amb diversitat funcional, amb l'objectiu principal de recollir una línia de pensament feminista que compregui com interactua la suma del gènere i la diversitat funcional, des de la participació de les pròpies dones.

Dins l'àmbit educatiu, és important la premissa que estableix el feminisme de la diversitat funcional: les dones amb discapacitat tenen la capacitat per participar i donar la opinió, així doncs cal donar-los veu. Arnau (2006, p.6) defensa que cal "donar expressió a les seves experiències vitals, de com hem de veure i interpretar les seves realitats més pròpies: les seves maneres diferents de ser i estar en el món a través dels seus cossos, les seves sexualitats, etc."

El model teòric de la discapacitat des d'una perspectiva de gènere, analitza la realitat que resulta de la intersecció de variables de gènere i de discapacitat. Analitza cada aspecte de la vida de la dona amb discapacitat, des d'una perspectiva de gènere i de discapacitat, en determina aquells aspectes que ni el feminisme ni el moviment de persones amb discapacitat contempla i busca una solució real. Per tant, és un moviment que pretén donar sortida a aquelles necessitats concretes de les dones amb diversitat funcional.

És necessari crear una consciència versus les dones amb discapacitat, especialment sensibles davant de situacions de discriminació per raó de discapacitat i perspectiva de gènere. Fine i Adrienne (1988, citat a Soler, Teixeira i Jaime, 2008) entenen que una de les causes d'aquesta situació d'exclusió social de la dona amb discapacitat és per la falta de consciència de gènere. Les autores també afirmen que la dona amb discapacitat es sent inferior en relació als seus grups minoritaris de referència (els homes amb discapacitat i les dones sense discapacitat).

Reivindicar la importància del gènere i el que comporta la relació de gènere i discapacitat ve donada pel pes social i la centralitat que s'ha donat tradicionalment a la discapacitat com a màxim factor generador de desigualtat. S'ha donat tanta importància a la discapacitat, s'ha considerat que la discapacitat és única i exclusivament la causa de discriminació i generadora de dificultats, que s'ha oblidat o més ben dit s'han obviat molts altres factors o causes d'exclusió social de la dona amb discapacitat. No s'ha tingut en compte que en la vida de totes les dones amb discapacitat, ser del gènere femení conflueix com una causa agreujant de la situació d'inquietud real que vivim el col·lectiu, i per tant no s'han aportat les solucions adequades.

Segons Soler, Teixeira i Jaime, (2008) la realitat de les dones amb discapacitat, s'ha definit per la intersecció d'aquests dos conceptes, la qual cosa ha provocat: la invisibilitat per bona part de la societat; i la doble discriminació, la qual cosa marca una trajectòria que afegeix barreres que dificulten l'exercici ple dels drets i responsabilitats com a persones, la plena participació social i la realització d'objectius de vida considerats essencials.

Les dones amb diversitat funcional, segons l'Observatori de la Discapacitat Física (2018) han de fer front a salaris més baixos, taxa d'atur més alta, més percepció d'abús que les dones sense discapacitat, i que els homes amb discapacitat. I López (2008), afegeix, que el mateix col·lectiu també ha d'afrontar estereotips i dificultats relacionades amb la maternitat, la sexualitat, la feminitat, els canons de vellesa, la infantilització, i la identitat de gènere.

Parlar de sexualitat, identitat de gènere i identitat sexual, és parlar de tres aspectes sovint tabús en la societat, però més tabú encara quan es fa referència a les dones amb diversitat funcional. Per convertir aquesta realitat, apareix la teoria Queer, la qual proposa una hipòtesis sobre el gènere i afirma, que l'orientació i la identitat sexual de les persones és el resultat d'una construcció social. Pié (2009), explica que en el cas de les dones amb discapacitat, la teoria Queer reivindica el seu dret a escollir i viure l'orientació sexual amb plena llibertat, igual que la identitat de gènere. Cal doncs, treballar des de les primeres etapes de la infància per crear consciència de les necessitats específiques de cada individu.

És important no entendre el model de la doble discriminació com a victimista i doblament etiquetant. Cal evitar aquesta idea estigmatitzadora perquè tal com diu Echeita (2010, p.2), "Etiquetar a les persones segons la caracterització precedent té un impacte negatiu important en les seves vides".

4.4. Educació en valors i metodologies grupals

Els centres educatius tenen el repte d'educar a infants perquè el dia de demà siguin adults tolerants, gaudeixin d'autonomia personal, de pensament crític, pugin reconèixer i expressar les emocions pròpies i dels altres, comunicar-se de forma positiva i detectar situacions de discriminació. Així les aules dels centres educatius poden, tal com diuen Navarro, Sánchez-Verdejo, González i Anguita (2018, p.239) "Educar en y para la igualdad desde la diversidad, o lo que es lo mismo, socializar para transformar. Así pues, la escuela lleva a cabo un proceso de socialización transformadora".

Per assolir el repte d'educar futurs ciutadans que estableixin relacions sanes en el sí d'una societat plural, cal instaurar l'educació en valors i de forma transversal la tolerància. La UNESCO (1995 citat a Mayor, 2004, p.7) reflexa en l'art. 1 "La tolerància consisteix en el respecte, l'acceptació i la valoració de la rica diversitat de les cultures del nostre món (...) La tolerància consisteix en l'harmonia en la diferència". El mateix autor Mayor (2004, p.7) afegeix:

Per a fer possible aquesta harmonia, cal forjar al llarg de tot el procés educatiu (és a dir, al llarg de tota la vida) actituds de disposició a escoltar, de voluntat de diàleg, d'interacció d'enriquiment recíproc. Infondre a totes les famílies, escoles, organitzacions privades i públiques, l'acompliment dels quatre pilars que la comissió presidida per Jacques Delors va establir per a l'educació al segle XXI: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a ser i aprendre a viure junts.

L'educació del segle XXI que planteja Mayor (2004) va amb línia a la importància de treballar des de l'escola l'equitat, per fomentar alumnat que creixi amb els valors de democràcia i igualtat. Grau i Piñana (2013) fonamenten que si es treballa l'equitat dins les aules dels centres educatius des de les primeres etapes educatives, l'alumnat incorporarà la capacitat de detectar les injustícies, fomentarà l'empatia, aprendrà a cooperar i valorarà els beneficis del treball en equip. Així es converteix en una estratègia per fomentar la convivència tal com afirma Rial (2006, p.50):

Hem enfocat el treball de la convivència des de molts punts de vista i valors que hi estan relacionats: des de la tolerància, des de l'aprendre a viure amb el conflicte, des de l'educació per a la pau, des de la valoració de la diferència, des de la coresponsabilitat..., es tracta en el fons de fer aproximacions, des de visions diferents, a un mateix objectiu global: la millora de la convivència a partir de l'educació en valors.

Per fomentar la coeducació i l'atenció a la diversitat les metodologies grupals i cooperatives són una bona eina tal com diu Carpena (2006), ja que potencien les relacions entre participants, estableixen canals d'ajuda mútua, generen sentit de pertinença i cohesió de grup. És important que els centres educatius apostin pel treball grupal, ja que gaudeixen de l'espai idoni per treballar la riquesa de la pluralitat dels grups heterogenis, l'acceptació i valoració de la diferència. Així doncs no cal evitar ni destruir la diferència, cal utilitzar-la per trencar estereotips i millorar la convivència.

Quan es parla de metodologies grupals cal mirar àmpliament més enllà del grup classe, cal obrir-se al treball comunitari (relació escola - comunitat). Collet i Tort (2017) defensen que actualment el treball en xarxa, entre totes les parts que configuren la comunitat, és imprescindible per donar resposta a les

necessitats de la societat actual. S'ha d'interrelacionar la comunitat educativa i el seu entorn per generar aprenentatges significatius i transmetre els valors desitjats. Com diuen Simó i Tort (2014, p.20) "l'escola esdevé una institució de vital importància per combatre la desigualtat i l'exclusió social".

Els centres educatius requereixen un canvi de mirada i incorporar el treball en xarxa i comunitari en el seu funcionament. Segons Collet i Tort (2017, p.16) el treball grupal ha de complir alguns principis com: "per educar, tothom és necessari i alhora és necessitat pels altres"; "l'educació es produeix en xarxa"; "cal partir de les capacitats i sabers de les persones, no dels seus dèficits"; i "participació i qüestionant les relacions de poder tradicionals en educació per l'equitat".

La figura professional PTSC, la qual forma part de la comunitat educativa, gaudeix de la possibilitat de dissenyar intervencions transversals dirigides a sensibilitzar i prevenir des de la perspectiva grupal, comunitària i en xarxa.

5. Desenvolupament de la proposta: Programa TOTHOM

El programa TOTHOM és un proposta educativa que dissenya 3 eixos d'intervenció (personalitzat, grupal i comunitari), per fomentar la tolerància i el respecte vers la diferència, i així prevenir futures actituds discriminatòries. Per tal de ser realista i aplicable es dissenya des del Equips d'Orientació Educativa i Pedagògica, i l'aplica el PTSC juntament amb altres professionals.

5.1. Introducció

5.1.1. Equips d'Orientació Educativa i Pedagògica: Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat

Cal dir que el model organitzatiu que regula i estructura el funcionament dels Equips d'Orientació Educativa i Pedagògica on pertany el Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat està en un moment de canvi i transformació profunda. Actualment s'està plantejant formular de nou l'estructura del model d'orientació, motiu pel qual pot ser que l'apartat quedi desactualitzat en breus. Malgrat això, per contextualitzar el treball es tindrà en compte l'estructura vigent.

L'O. 22/2019 per a la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears, estableix que el Professor Tècnic de Serveis a la Comunitat és personal docent de la Conselleria d'Educació. És la figura responsable de garantir la intervenció psicopedagògica i social, d'assessorar el professorat i fomentar el desenvolupament educatiu i social de tot l'alumnat, els quals depenen tècnica i administrativament dels Equips d'Orientació Educativa i Pedagògica (EOEP). És important destacar, que depenen del EOEP de referència, però formen part de la comunitat educativa dels centres educatius que se'ls hi ha assignat.

Les Instruccions de funcionament dels servies d'orientació del segon cicle d'educació infantil i primària, actualitzades al juliol de 2019 que determinen els procediments dels EOEP són el marc que argumenta la viabilitat del programa. Els punts que justifiquen i subjecten el programa TOTHOM són la motivació de realitzar programes de millora i per atendre les necessitats individuals a través de l'equitat, la qualitat i la inclusió des del triple prisma d'escola – família –

societat. Els principis bàsics de prevenció i intervenció social des d'una perspectiva comunitària i grupal orientada a intervenir en els aspectes contextuais. Els objectius d'intervenir i prevenir mitjançant programes que millorin els aprenentatges atenent les necessitats de tot l'alumnat i fomentant el desenvolupament de les capacitats, l'equitat i la inclusió. I les funcions d'oferir al centre programes de prevenció, gestió de conflictes, identitat de gènere o l'aplicació de mesures d'igualtat, utilitzant metodologies inclusives a l'aula, mesures d'atenció a la diversitat i participació d'activitats al centre i/o a la zona.

5.2. Contextualització

El programa l'elabora l'EOEP d'Inca⁴ pel curs acadèmic 2019–2020. L'equip utilitza el primer divendres de cada mes, entre d'altres tasques, per analitzar i aprovar els programes presentats. Per tant, per ser posat en marxa durant el present curs, hauria de ser aprovat per l'EOEP abans del dia 14 d'octubre del 2019, ja que és la data límit per ser presentat al Servei d'Atenció a la Diversitat i al Departament d'Inspecció Educativa.

Un cop aprovat, el programa hauria de ser enviat al Centre Educatiu on es vol dur a terme, per negociar i consensuar l'aplicació del programa amb l'Equip Directiu i de Suport. Finalment i segons les mateixes instruccions serà tasca del Centre Educatiu incorporar-lo a la seva Programació General Anual.

Per ubicar el programa en un entorn real es dissenya pensant en un centre educatiu públic d'educació infantil i primària ubicat al municipi d'Inca. El centre, disposa d'una línia per curs amb un màxim de 26 alumnes per classe, el centre gaudeix de la figura professional PTSC tots els dilluns, en horari de 9 a 15h.

5.3. Destinataris

Els alumnes diana del programa TOTHOM, són: l'alumnat que cursa primer d'educació primària.

S'escull aquest curs com a punt de partida del programa per diversos motius. El motiu principal, tal com diu Morales (2018), és perquè en aquestes primeres etapes educatives es va formant la identitat de gènere i es van establir els rols,

⁴ Seu Central ubicada C/ Antoni Torrandell n°59 d'Inca (07300). Tel. 971506103

motiu pel qual cal educar en valors de d'igualtat i tolerància. És important que des d'edats primerenques es treballi per evitar que es construeixin identitats fonamentades en premisses discriminatòries ja sigui per motiu de sexe, gènere, discapacitat, ideologia, color de pell, etc.

Primer de primària és el primer curs de l'etapa d'escolarització obligatòria, moment en què el grup es crea de nou per avançar conjuntament fins finalitzar sisè de primària. Es genera un espai nou, ple de potencial, és aquesta *tabula rasa* la que ofereix la possibilitat de treballar des de l'inici amb el grup els valors d'igualtat i equitat. El grup diana es converteix en un potencial grup de canvi social: si s'incorporen valors i actituds de respecte i tolerància es convertirà en un altaveu amb efecte multiplicador.

És important afegir en relació als destinataris que el fet de treballar des d'una visió comunitària i xarxa els destinataris del programa serà tota la comunitat. El fet d'implicar a la comunitat educativa, a les famílies, a les entitats socials i a àrees d'entitats públiques, fa que la població es converteixi indirectament en destinatari, i en conseqüència que adquireixi nous coneixements.

5.4. Objectius

Objectiu estratègic

- Fomentar futurs ciutadans tolerants i respectuosos vers la diversitat humana.

Objectius generals i específics

- Establir un itinerari d'intervenció individualitzat que reculli les intervencions, per una acompanyament transversal.
- Intervenir en les situacions on hi hagi comportaments sexistes, discriminatoris i/o abusius dins el centre educatiu.
- Treballar l'educació en valors:
 - Potenciar l'empatia dels infants dels primer cicle de primària.
 - Desenvolupar valors d'igualtat, respecte i equitat.
 - Cohesionar el grup classe per establir relacions sanes.

- Adoptar capacitat crítica per detectar i rebutjar les situacions de discriminació a un mateix i cap als altres.
- Visibilitzar les realitats minoritàries en relació a la coeducació i l'atenció a la diversitat.
- Establir treball en xarxa i comunitari.
 - Implicar agents socials dels quals disposa la comunitat pròxima.
 - Utilitzar els recursos existents i especialitzats.
 - Connectar la comunitat educativa i obrir-la al municipi.

5.5. Metodologia

El programa TOTHOM parteix de la premissa que qualsevol procés educatiu requereix de forma imprescindible establir fonaments que garanteixin uns mínims de qualitat i coherents metodològicament. Els mínims de qualitat que es presenten a continuació són les guies reguladores de les intervencions que permeten seleccionar les estratègies emprades. S'estableixen dos pilars bàsics: la inclusió i l'equitat.

La inclusió i l'equitat, ambdós conceptes, representen la màxima expressió de respecte a qualsevol diversitat. L'equitat ofereix a cada alumne el que necessita i la inclusió elimina barreres i mira més enllà de les mancances. És així com es fomenta l'eliminació de les etiquetes i la categorització de l'alumnat, establint ja des de l'inici diferències estructurals.

Aquests dos fonaments vertebraran un seguit de requisits que ha de complir de forma *sine qua non* el programa, els quals es presenten a continuació.

Estretament relacionat a l'idea de inclusió, es fa necessari mencionar l'oportunitat que ofereix la diversitat, és a dir, el que tothom aprengui de tothom. La comunitat educativa i el seu entorn generen i realitza aprenentatges a parts iguals, uns aprenentatges fets des de l'experiència i des de les vivències generadores d'emocions. D'aquesta manera s'estableixen els espais idonis per generar aprenentatges significatius, és a dir, coneixements i valors que s'enclaven i es consolidats dins de cada persona.

Des de la intervenció comunitària i grupal, la metodologia central és el treball cooperatiu, ja que com diu Pujolàs (2008) és una bona estratègia per maximitzar els beneficis d'atendre a la diversitat dins grups inclusius. Es fomenta la cooperació i generen beneficis per l'alumnat, com la proliferació de relacions positives, el sentit de pertinença, el treball en equip, la millora de l'autoestima i la incorporació de la diversitat dins la dinàmica normalitzada.

Mitjançant la cohesió de grup es treballarà per establir empatia col·lectiva i tolerància a les individualitats del grup. Per això, l'estratègia principal que es seguirà en les intervencions dins el grup classe és facilitar el clima d'aula. Es buscarà construir vincles sans dins el grup classe, que permetin un desenvolupament personal i col·lectiu en un ambient positiu, segur i de confiança. D'aquesta manera, es persegueix crear espais que afavoreixin la participació i implicació de tot l'alumnat, per tal que pugui participar lliurement.

La pedagogia activa es converteix en essencial per desenvolupar el programa, es requereix que l'alumnat sigui el subjecte protagonista, actiu i participatiu del procés d'ensenyament i aprenentatge. Així doncs, les intervencions hauran de complir amb la regla de les 3 P: participació – presència – progrés.

Els professionals que intervenen en el programa, es converteixen en acompanyants, en facilitadors que potencien el canvi en l'alumnat. Requereix, que tot professional s'adapti a les necessitats de l'alumnat, del centre i de la comunitat educativa, per això caldrà buscar els recursos i elaborar el material adequat per facilitar l'aprenentatge. S'establirà una autoavaluació, coavaluació i una heteroavaluació, per tal de poder millorar i adaptar-se en properes edicions. Cal una avaluació constant, per una millora i adaptació constant.

Per acabar, dir que es vetllarà per construir progressivament un pensament crític, reflexiu i compromès de tota la comunitat educativa i les famílies. Per tal que cada individu sigui capaç de detectar, denunciar i actuar davant de situacions d'injustícia vers a un mateix i als altres.

5.6. Eixos d'intervenció

La intervenció del programa estableix 3 eixos que es relacionen, per col·loca el focus sobre la persona per convertir-lo en el subjecte central i oferir a l'alumnat acompanyament transversal.

Els tres eixos configuren el triple prisma: personalitzat – grupal – comunitari. Així, de manera personalitzada es busca resoldre aspectes concrets que afecten de forma específica a la persona. I de forma grupal i comunitària, es busca construir espais naturals que ofereixen la possibilitat de posar en contacte, conèixer i compartir altres realitats d'una forma informal, que poder generar nous llaços d'ajuda mútua i noves relacions. Es desenvolupa un espai per trencar prejudicis i elaborar vincles de respecte, tolerància i ajuda.

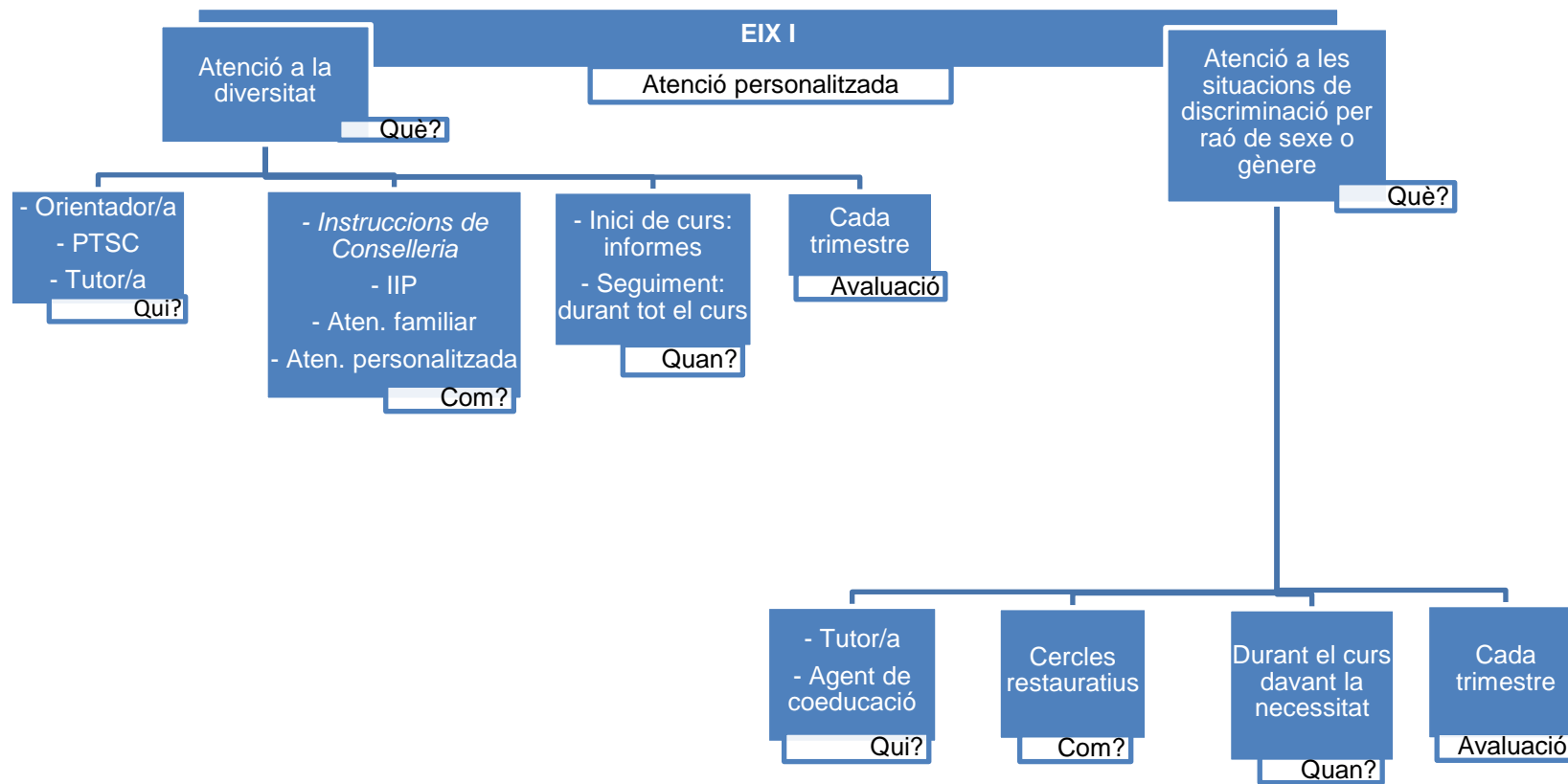
Els tres eixos d'intervenció, que es desenvolupen a continuació, són afins i coherents a les premisses que estableix la coeducació i l'atenció a la diversitat, es dissenyen dins un marc regulador que pauta els criteris que han de tenir totes les parts del projecte.

Il·lustració 3: Resum metodologia d'intervenció. Elaboració pròpia.

5.6.1. EIX I: Tutoria personalitzada

Aquest eix busca potenciar les oportunitats inherents als aprenentatges acadèmics i socials de cada una de les persones, adaptar-se a les necessitats i interessos individuals de l'alumnat. Es tracta de gestionar els recursos disponibles de forma personalitzada i facilitar els processos d'aprenentatge de cada infant, per assolir el màxim desenvolupament personal i social. A continuació es concreta el desenvolupament i gestió de l'eix.

Il·lustració 4: Resum d'intervenció Eix I. Elaboració pròpia.

Atenció a la diversitat

Tots aquells infants del centre educatiu que tenen la condició NESE o bé que es percep que tenen dificultats se'ls atindrà de manera personalitzada. L'EOEP del centre, durant els primers dies del curs escolar, realitza juntament amb el personal docent l'*informe d'intervenció*.

El programa, com s'ha comentat anteriorment, s'aplica només a l'alumnat de primer de primària. Durant els primers dies del curs, l'alumnat que presenti dificultats o tingui la condició NESE, a més de l'*informe d'intervenció* realitzar les actuacions marcades pel programa, que es desenvolupen a continuació:

- Itinerari d'intervenció personalitzat

Amb l'objectiu de recollir, agendar i assignar les intervencions personalitzades per a cada infant de primer de primària amb condició NESE o amb dificultats detectades, el programa pauta que la figura del PTSC dissenyi un itinerari d'intervenció personalitzada⁵. Es remarca que sigui aquesta figura professional l'encarregada de realitzar l'informe, perquè conegui l'alumnat que participarà del programa de primera mà, i així valorar la idoneïtat de realitzar matisacions en les dinàmiques grupals.

La data màxima per establir l'itinerari és el dia abans de realitzar la segona sessió grupal. Es marca aquest límit amb l'objectiu d'haver avaluat i realitzat les adaptacions necessàries en la segona dinàmica grupal, ja que la primera sessió és preavaluativa i no donaria temps material de realitzar-ho abans.

L'itinerari recull: necessitats, objectius a assolir, actuacions previstes (personalitzades, familiars, grupals i comunitàries), matisacions en les activitats grupals, si és oportú els ajustament de les actuacions comunitàries, el docent que ho realitzarà i la temporització.

Les intervencions personalitzades dins l'itinerari van encaminades a donar un resposta transversal. Es busca donar resposta a dubtes dels infants, els família o l'equip docent; fomentar l'autoconeixement i l'autoestima de la persona; i

⁵ Itinerari d'intervenció personalitzada (IIP), veure annex III

intentar donar respostes globals a les necessitats no cobertes per les ajudes que rep l'alumnat NESE i/o NEE.

L'itinerari d'intervenció personalitzada serà una adaptació de l'informe d'intervenció, realitzat a tot l'alumnat NESE, per tal de no duplicar feina i evitar la sobre càrrega del PTSC.

La realització d'ambdós informes va a càrrec de l'orientadora i la PTSC, per això és important la coordinació entre les figures, però també cal comptar amb la informació del professorat tutor i de suport. La coordinació es fa imprescindible des del primer dia que l'EOEP acudeix al centre, cal que es reunixi per coordinar-se amb el professorat tutor i de suport, i acordar com es gestionarà la revisió dels informes d'anys anteriors, i la realització dels nous.

Pel que fa a les intervencions amb la família, la figura professional PTSC les pauta en el IIP. Cal valorar si les desenvoluparà aquesta figura o d'altres. Totes les intervencions familiars parteixen d'una entrevista que es realitza amb l'objectiu de presentar el recurs i detectar les necessitats familiars, sempre de caràcter voluntari. De nou, cal coordinar-se per valorar quin/a professional és el més adequat per conduir l'espai que es posen a disposició per aquelles famílies que desitgin parlar amb professionals, ja sigui per resoldre dubtes, conèixer recursos, obtenir assessorament o bé gaudir d'un espai de buidatge emocional.

Tots els aspectes recollits en l'itinerari d'intervenció personalitzada han de ser coherents entre ells i amb els objectius establerts. També és important que la versió final de l'itinerari estigui pactat per l'EOEP, el professorat tutor, l'equip docent de suport educatiu i l'equip directiu si així es requereix, ja que s'hi acorden les tasques que realitzarà cada professional.

Durant tot el curs acadèmic, serà tasca de la figura professional PTSC realitzar seguiment i avaluació del IIP. Al final de cada trimestre s'ha de revisar si s'han complert els acords establerts i valorar la continuïtat o adaptació del document.

Pel que fa l'avaluació, el propi IIP, conté una columna per verificar o no el compliment, i l'apartat d'avaluació qualitativa de cada intervenció.

Atenció a les situacions de discriminació per raó de sexe o gènere:

Cercles restauratius.

Amb l'objectiu d'intervenir en les situacions on es detectin comportaments discriminatoris i/o abusius dins el centre educatiu, es planteja oferir espais de reflexió als infants, per tal d'aprendre a reconèixer situacions i estereotips dins la quotidianitat. Essent en edats primerenques la millor manera per prevenir la reproducció dels rols de gènere, cal potenciar les relacions igualitàries.

De manera individual, es vol posar el focus sobre les possibles situacions de discriminació que reben les nenes. Es planteja analitzar les situacions de discriminació que tinguin lloc al centre i intervenir de forma individual amb els implicats i posteriorment reflexionar i buscar alternatives a través de cercles restauratius, conduïts pel professorat tutor i/o agent de coeducació. D'aquesta manera es busca eliminar els mandats de gènere des de la primera infància.

Aquest apartat es desenvolupa al llarg de tot el curs de forma conjunta entre PTSC, l'agent de coeducació del centre i el professorat tutor. Cal especial coordinació i compromís per desenvolupar-ho de forma correcta. L'agent de coeducació és molt important, ja que és qui té com a funció rebre i canalitzar, entre d'altres, les situacions de discriminació, que s'hagin detectat al centre.

El desenvolupament consisteix en què totes les situacions que es considerin discriminatòries per raó de sexe o gènere siguin posades en coneixement. Serà funció de l'agent de coeducació i del professorat tutor, indagar la situació i valorar si és idoni realitzar un cercle restauratiu. En el cas que si que ho sigui, ambdós figures seran les responsables de conduir el cercle restauratiu en un termini màxim d'una setmana, en horari lectiu. La funció de la figura PTSC serà registrar les situacions detectades i l'efectivitat de les intervencions posteriors. En l'apartat d'avaluació es detalla els instruments avaluadors.

De manera específica i seguint la naturalesa dels cercles restauratius, aquesta tècnica s'utilitzarà per resoldre i aprendre de les situacions treballades. Els objectius dels cercles restauratius són: prevenir actituds discriminatoris i

abusius vers les altres persones, ja sigui per motiu de gènere o altres; intervenir en les situacions on hi hagi comportaments sexistes, discriminatoris i/o abusius dins el centre educatiu, per extreure'n coneixement; i crear una consciència col·lectiva dins el grup classe, que persegueixi identificar i posar de manifest les situacions de discriminació.

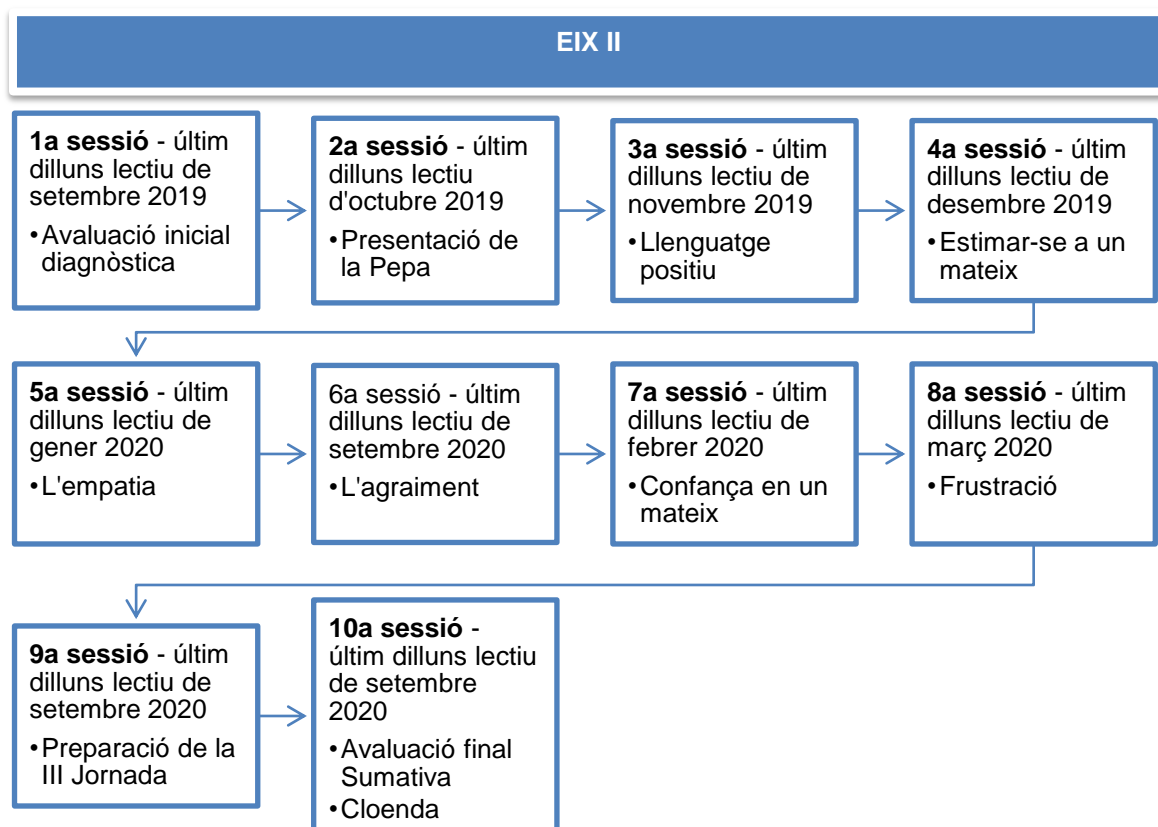
5.6.2. EIX II: Intervenció grupal

El segon eix, pretén construir relacions interpersonals sanes i fomentar l'empatia mitjançant un cicle de 10 activitats, les quals es realitzaran l'últim dilluns lectiu del mes, de setembre a juny. Les sessions programades tindran una durada d'una hora, coincidint amb el dia que el/la PTSC acudeix al centre i en horari lectiu de tutoria. Els responsables de realitzar les activitats són les figures professionals PTSC i el professorat tutor de primer de primària.

És important que el primer dia que el PTSC acudeix al centre es coordini amb el professorat tutor i acordin el primer espai de trobada, previ a l'inici del programa. La primera reunió ha de servir per establir canals de comunicació i coordinació, també per acordar les trobades mensuals per preparar les sessions. Mensualment les trobades serviran per preparar conjuntament les sessions i el material, adaptant-lo a les necessitats del grup classe i de les particulars dels infants que comptin amb l'itinerari individual personalitzat.

Amb la intenció de que sigui un projecte flexible i adaptable, les activitats grupals queden subjectes a modificacions en funció de les necessitats dels infants i del grup, també l'avaluació que es realitzarà durant els últims moments de cada sessió. Es pretén que si hi ha alguna qüestió recurrent o bé de més rellevància es pugui incorporar en les dinàmiques.

Pel que fa l'avaluació i el repartiment de tasques, es contempla en cada sessió.

II-lustració 5: Resum d'intervenció Eix I. Elaboració pròpia.

▪ **Abans de començar: algunes consideracions.**

Inicialment, en la fase prèvia a la posada en marxa, cal tenir en compte un seguit de premisses i actuacions que cal dur a terme. A continuació es presenten aquestes consideracions.

Primera. La premissa vertebradora del projecte uneix la història fictícia d'una nena amb discapacitat i el llibre *De gran vull ser... feliç* de Morató (2019). Aquesta unió permet visibilitzar la doble realitat de les nenes amb discapacitat i al mateix temps fer educació en valors. Així doncs, el fil conductor de tot l'eix és una nena amb discapacitat que avança pels sis contes del llibre esmentat.

Segona. El llibre *De gran vull ser... feliç* de Morató (2019), és un llibre per a infants d'edats entre 6 i 12 anys, el qual presenta 6 conceptes: llenguatge positiu; estimar-se a un mateix; l'empatia; l'agraïment; la confiança en un mateix; i la frustració. També ofereix reflexions finals pels infants i guies per les famílies. Cada conta ens servirà de premissa inicial per començar a treballar.

Tercera. La història fictícia de la Pepa⁶, s'interrelaciona amb els sis conceptes que apareixen en els sis contes del llibre, i serà el fil conductor de tot el projecte. La història de la Pepa permet donar forma i continuïtat al llarg del curs, a més ajudarà l'alumnat a situar els conceptes i aprenentatges en un personatge pròxim a ells. Es busca evitar que sigui abstracte i que els infants puguin empatitzar més fàcilment. És important que s'adapti la història en funció de les particularitats del grup.

Quarta. Per tal de garantir i evidenciar l'aprenentatge significatiu i la cohesió de grup, cal preparar un seguit de material. Es penjarà un mural blanc a la paret de la classe, on al final de cada sessió i de cada cercle restauratiu, es plasmaran els aprenentatges fets. Serà funció de la figura professional PTSC i professorat tutor, en l'espai d'avaluació i cloenda de cada sessió, recordar i evidenciar els aprenentatges fets al llarg de la sessió i plasmar-los al mural. Aquest recurs busca convertir els aprenentatges en transversals i continus, ja que queden plasmats a l'aula i permet construir conjuntament al llarg del curs, un mural col·lectiu per a la igualtat i l'equitat.

Cinquena. Cal tenir en compte la necessitat de fomentar el sentit de pertinença dins el grup classe. Al finalitzar cada sessió, en l'apartat d'avaluació i cloenda ambdós professionals reforçaran els aspectes positius del grup durant la sessió, i es donarà una recompensa. Es lliurarà al grup classe la peça d'un trencaclosques com a símbol i recompensa del bon funcionament del grup. De manera conjunta i amb l'esforç mantingut al llarg del curs aconseguiran construir entre tots la imatge final. És tasca d'ambdós professionals, seleccionar, imprimir i convertir en trencaclosques una foto representativa de cooperació. Es proposa una imatge simbòlica o bé una de tot el grup classe.

Sisena. Les tècniques i instruments necessaris per a l'avaluació de cada sessió es presenta en l'apartat corresponent.

- **El projecte en marxa: cicle de 10 sessions**

⁶ Annex IV La història de la Pepa

1a sessió. AVALUACIÓ INICIAL DIAGNÒSTICA

La sessió es realitzarà al mes de setembre i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del/a tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: avaluar els coneixements previs que té el grup, per tal de poder adaptar els continguts.

Desenvolupament:

5" El/la tutor/a fa l'acolliment de l'alumnat, realitzant preguntes que fomentin el bon clima d'aula. Es presenta el PTSC, les seves funcions i ubicació al centre.

10" PTSC presenta el projecte, cal explicar amb vocabulari adaptat als infants els objectius, la metodologia, les activitats i jornades, es responen a les preguntes realitzades. S'explica el funcionament del mural i del trencaclosques.

10" Explicació del funcionament de l'activitat Plickers⁷. Es farà èmfasis a la importància de que tothom pugui donar lliurement la seva opinió, compartir els coneixements, no jutjar i escoltar els altres.

25" PTSC gestiona l'aplicació mòbil i els temes tècnics relacionats amb l'ordinador. El/la tutor/a ajuda als infants a participar i fomenta la reflexió.

10" S'entrega el mural on es recullen els aprenentatges que es recopilen entre tots. Ambdós figures s'acomiaden emfatitzant els aspectes positius del grup i s'entrega la primera peça del trencaclosques.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** cadires, ordinador amb accés a internet, telèfon mòbil del docent amb l'aplicació Plickers, papers amb els codis Plickers, paper per el mura, retoladors de colors i trencaclosques.

Avaluació: els resultats generats a través de l'aplicació Plickers i rúbrica.

⁷ Annex Dinàmica d'avaluació Plickers, veure annex XIII

2a sessió. PRESENTACIÓ DE LA PEPA

La sessió es realitzarà el mes d'octubre i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: cohesionar el grup classe per establir relacions sanes.

Desenvolupament:

5" El/la tutor/a dona la benvinguda a l'alumnat mentre es situen al seu lloc.

10" El PTSC presenta a la Pepa, cal explicar que és una nena amb discapacitat i què significa, també que al llarg de les sessions coneixerem històries i aprendrem amb ella. És important respondre a totes les preguntes.

15" Contacontes. El PTSC explica La història de la Pepa⁸. En acabar ambdós professionals fomenten el debat dels infants per parlar de situacions similars conegudes, de les emocions generades, si han tingut emocions semblants, etc.

20" Ens coneixem més⁹. L'alumnat i el PTSC com a representant de la Pepa es col·loquen amb cercle, i el/la tutor/a al centre. El/la tutor/a realitza preguntes tancades quan la resposta és sí els infants s'han de posar de peus. D'aquesta forma s'adonaran amb qui comparteixen aspectes. Passats uns minuts es realitza canvi de funcionament. Quan la resposta sigui sí, els que s'hagin posat de peus s'han d'intercanviar el lloc, també la persona del centre, així la persona que realitza preguntes anirà canviant.

10" Ambdós figures demanen que comparteixin aprenentatges per apuntar al mural. També què els ha agradat i el que canviarien de la sessió. Es posa en valor positiu que tots tenim aspectes que diferenciadors i igualadors. Per acomiadar es ressalten els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la peça.

⁸ Annex IV. La història de la Pepa

⁹ Annex V. Ens coneixem més.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula amb cadires, retoladors de colors i el conta La historia de la Pepa.

Avaluació: rúbrica. Es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

3a sessió. LLENGUATGE POSISTIU

La sessió es realitzarà al mes de novembre i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: cohesionar el grup classe per establir relacions sanes. Desenvolupar valors d'igualtat, respecte i equitat.

Desenvolupament:

5' Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.

10' PTSC dur a terme el Contacontes. *La motxilla invisible*. I el mateix professional realitza la pregunta que el propi conta planteja: *Tu què t'estimes més, pedres o bombolles? La motxilla és la teva, tu decideixes.*

10' El/la tutora inicia l'espai de reflexió, PTSC s'afegeix en la conducció. Cal fer preguntes com us sentiu quan us diuen paraules negatives, com creieu que se sent la Pepa; si la Pepa i vosaltres teniu una maleta plena de paraules que fan mal com es pot buidar; com ho podria fer la Pepa i vosaltres per posar-vos contenta en moments de tristor i enfado; com us sentiu quan parreu malament als companys, i quan els hi dieu paraules boniques; us dieu paraules i missatges bonics a vosaltres mateixos; confieu que podeu; etc.

20" Cercle de carícies¹⁰. Es posa música, professorat i alumnat es mouen per la sala i quan s'acaba cal seure allà on sigui. El/la tutora agruparà en equips de 6 o 7 els infants que han quedat col·locats propers entre ells. A continuació es dona a cada grup un document adhesiu amb mots i característiques positives i a cada participant un paper amb forma d'estrella. Cada infant escriu al mig de

¹⁰ Annex VI Cercle de carícies

la seva estrella el seu nom, a continuació la va passant als companys, els quals han d'enganxar aspectes positius del company. Seguidament i entre tots, es construeix una estrella per a la Pepa.

15" PTSC extreu els aprenentatges i el/la tutor/a els anota al mural. Es pregunta l'opinió sobre què els ha agradat i els canvis que farien. S'acomiada ressaltant els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la tercera peça.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula amb cadires, connexió a internet per posar música, retoladors de colors i llibre *De gran vull ser... feliç*.

Avaluació: rúbrica, Es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

4a sessió: ESTIMAR-SE A UN MATEIX

La sessió es realitzarà al mes de desembre i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: Treballar l'educació en valors. Potenciar l'empatia dels infants dels primer cicle de primària.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.

15" PTSC dur a terme el Contacontes. *Molt, moltíssim*. El mateix professional realitza la pregunta presentada pel propi conta: *recordeu que estimar-se a un mateix és tant important com estimar als altres*. El/la tutor/a reflexiona com podem estimar i cuidar als altres i a nosaltres mateixos, i la Pepa?.

25" Mascare de les emocions¹¹. El/la tutor/a repeteix a cada infant i presenta les 4 imatges corresponents a les emocions bàsiques: alegria, tristesa, por i enuig. Inicialment el PTSC fa de Pepa, posteriorment la Pepa serà representada per un infant, el qual anirà canviant a cada pregunta. El/la tutor/a

¹¹ Annex VII Màscara de les emocions

fa preguntes sobre les emocions que tenen els protagonistes del conta, progressivament es canvia l'enfoc cap als infants. L'alumnat s'ha de posar la màscara de l'emoció que sent, explicar perquè i a on la sent.

15" PTSC com estimar-nos i cuidar-nos i el/la tutor/a ho anota al mural. Es pregunta l'opinió sobre què els ha agradat i els canvis que farien. S'acomiada ressalten els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la tercera peça.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula amb cadires, imatge de cada emoció per cada infant, retoladors de colors i llibre *De gran vull ser... feliç*.

Avaluació: rúbrica. Es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

5a sessió. L'EMPATIA

La sessió es realitzarà al mes de gener i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza a l'aula d'educació física o de teatre.

Objectius: Treballar l'educació en valors. Desenvolupar valors d'igualtat, respecte i equitat. Potenciar l'empatia dels infants dels primer cicle de primària.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.

10" PTSC fa el Contacontes: *Sabates màgiques*. El/la tutor/a parla del concepte d'empatia seguint la recomanació del llibre: *tenir empatia significa posar-se al lloc dels altres. Cal tractar als altres com volem que ens tractin a nosaltres*.

10" PTSC relaciona l'empatia amb reflexions sobre la situació de la Pepa, pel que fa la discapacitat, el fet que no coneix el seu pare, etc. També es parla de posar-se en la pell de l'altre a través de la pregunta: *Com us sentiríeu si ...?*

El PTSC presenta les fitxes de les capacitats¹², que permeten que cada infant empatitzi amb les persones que tenen capacitat socialment entesa com limitant. Al mateix temps el/la tutor/a reparteix per l'aula jocs quotidians com: pintures,

¹² Annex VIII Fitxes de les capacitats

jocs de taula, material d'esport, disfresses, jocs socialment categoritzats "de nen o de nena".

25" Juguem amb les capacitats. Damunt la taula es col·loquen les fitxes de les capacitats i el necessari per caracteritzar-se, cada infant n'agafa una i es caracteritza. Després cada un juga als jocs que més li agrada o que normalment no juga. Es realitza diverses vegades canvi de capacitat i de joc. Ambdós professionals ajuden a caracteritzar-se i tenir cura de la dinàmica.

15" El/la tutor/a recorda el temes treballats i es demana a l'alumnat que expliquin entre tots les coses noves que han après i el PTSC omple el mural. També es demana què els ha sorprès, quines dificultats s'han trobat, etc. S'acomiada la sessió posant de manifest els aspectes positius que ha tingut el grup i s'entrega la peça del trencaclosques.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula que permet llibertat de moviment, fitxes de les capacitats (tantes com infants a l'aula, poden ser repetides), material per dur a terme les capacitacions diferents (cordes, mocadors, auriculars, etc.), jocs (fulls, pintures, corda per saltar, pilota, patinet, nines, cotxes, peluixos, trencaclosques, disfresses de princeses, de mags, de guerrers, etc.) retoladors de colors i llibre *De gran vull ser... feliç*.

Avaluació: rúbrica, es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

6a sessió. AGRAÏMENT

La sessió es realitzarà al mes de febrer i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula d'educació física o de teatre.

Objectius: Treballar l'educació en valors. Potenciar l'empatia dels infants dels primer cicle de primària.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.
10" PTSC fa el Contacontes: *La fada de la sort*. En acabar es pregunta: *Què prefereixes, estar content pel que tens o trist pel que no tens? Tu decideixes*. I la Pepa, per quins motius ha d'estar contenta? Es demana quins aspectes valoren de la seva vida i quins no valoraven i haurien de valorar.

35" El PTSC divideix l'alumnat a través del mètode Oxford, en grups de 5 i dona a cada grup una targeta de situació¹³. Cada grup té 15 minuts per pensar com representar la situació entre tots els membres del grup, només es poden fer sons i petits moviments. PTSC i tutor/a han d'estar en tot moment ajudant als grups perquè tothom participi i solucionar dubtes. Després es representen les situacions davant la classe perquè endevinin què agraeix la Pepa. Finalment entre tots es posa en valor tots els aspectes positius que té la Pepa.

10" PTSC es demanen quines coses de les seves vides valoren ara que abans de començar la sessió no feien, es demana perquè creuen que és important valorar les coses que tenim, i el/la tutor/a els anota al mural. Es pregunta sobre els aspectes que més els han sorprès. S'acomiada la sessió marcant els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la peça del trencaclosques.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula que permet moviment i treball grupal, 5 fitxes amb cada situació, retoladors de colors i llibre *De gran vull ser... feliç*.

Avaluació: rúbrica, es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

7a sessió. CONFIANÇA EN UN MATEIX

La sessió es realitzarà al mes de març i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

¹³ Annex IX Targeta de situació

Objectius: potenciar l'empatia dels infants del primer cicle de primària. Adoptar capacitat crítica per detectar i rebutjar les situacions de discriminació a un mateix i cap als altres.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.
10" PTSC fa el Contacontes: *Rajos de sol*. En acabar es pregunta: *Quan provis de fer alguna cosa, què prefereixes? Que vingui el núvol gris o que vingui el sol i els seus rajos? Què diràs "no puc" o "si puc"?*

Abans de començar la dinàmica, es preparen racons relacionats amb les tasques domèstiques com: espai per planxar i plegar roba, espai d'estendre roba, cuina amb la taula per parlar, plats per rentar i racó per escombrar, vidres per netejar, bossa de la compra per guardar, entre d'altres.

30" Dividim la classe amb el mètode Oxford en grups de 4 o 5 per jugar *El joc de les tasques de la llar de les cuques*¹⁴. El joc consisteix en realitzar les tasques de la llar que marca cada casella, cal anar al racó i desenvolupar-la. Al costat del taulell de joc es col·loquen les fitxes de les capacitats utilitzades en sessions anteriors i les eines per a la caracterització. El grup haurà de realitzar la tasca de la llar que apareix en el taulell de joc, conjuntament com una família incorporant les característiques diferenciadores.

15" PTSC demana quines dificultats s'han trobat, quins obstacles han hagut de superar i la importància de treballar en grup. Cal que els infants reflexionin sobre els aspectes que han après sobre la superació i el treballar en equip. El/la tutor/a o plasma al mural. S'acomiada la sessió marcant els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la peça del trencaclosques.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula, fitxes de les capacitats, racons de la llar (roba apilonada, planxa, estenedor, cuineta de joguina, d'estrís de la cuina apilonats, escombria i pala, taula, mantell, zona de la paret que

¹⁴ Annex *El joc de les tasques de la llar de les cuques*

simbolitza vidres bruts, bossa amb objectes a dins que simbolitza la compra a ordenar, etc.), retoladors de colors i el llibre *De gran vull ser... feliç*.

Avaluació: rúbrica, es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

8a sessió. FRUSTRACIÓ

La sessió es realitzarà al mes de abril i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: desenvolupar valors d'igualtat, respecte i equitat. Potenciar l'empatia dels infants dels primer cicle de primària. Adoptar capacitat crítica per detectar i rebutjar les situacions de discriminació a un mateix i cap als altres.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.

10" PTSC fa el Contacontes: *La pilota vermella*. Seguidament el/la tutor/a dona alternatives per gestionar la frustració a través de la pregunta: *Què t'estimes més: quedar-te molta estona amb aquesta pilota vermella a dins o respirar i calmar-te per poder fer una altra cosa que et faci sentir millor?*

15" PTSC reparteix a cada infant una targeta amb una situació i un símbol¹⁵, cal tenir en compte que són 5 històries diferents que a cada una li correspon un símbol. Es demana als participants que s'agrupin tots els que tenen el mateix símbol, així la classe quedarà distribuïda per grups. A continuació, cada grup ha de preparar una breu obra de teatre representant la situació. És molt important que ambdós professionals estiguin constantment guiant els grups.

20" Role-playing. Cada grup representa als companys història que ha preparat. Després de cada història ambdós professionals han d'ajudar a l'alumnat, perquè de forma conjunta busquin alternatives per un desenllaç positiu. Cal posar èmfasis i practicar, les tècniques i estratègies per gestionar la frustració.

¹⁵ Annex XI targeta amb una situació i un símbol

10" PTSC pregunta com s'han sentit davant les situacions de discriminació, i amb quin desenllaç s'han sentit millor, el primer o el segon. Es demana que ho posin en pràctica. El/la tutor/a o plasma al mural. S'acomiada la sessió marcant els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la peça del trencaclosques.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** aula, documents amb la situació i el símbol (un per infant), retoladors de colors i llibre *De gran vull ser... feliç*.

Avaluació: rúbrica, es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

9a sessió. PREPARACIÓ DE LA III JORNADA ESCOLAR

La sessió es realitzarà al mes de maig i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: Visibilitzar les realitats minoritàries en relació a la coeducació i l'atenció a la diversitat.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida i recordatori dels aprenentatges recollits al mural.

30" PTSC revisar el mural construït al llarg dels mesos, recordant que ho han aconseguit entre tots. Cal evidenciar l'aprenentatge significatiu fet i els coneixements transversals realitzats. També posar en valor els aspectes positius del grup, per això és important parlar amb positiu. S'ofereix al grup la possibilitat d'afegir paraules, dibuixos o retalls de revista al mural, per completar-lo i decorar-lo amb aspectes relacionats amb els aprenentatges.

20" El/la tutor/a explica que el proper dissabte serà l'última jornada i que tots els que participin seran els encarregats de presentar a tothom la història de la Pepa, el mural i compartir tot el que han après. Conjuntament i amb el suport d'ambdós professionals es prepara un guió de la presentació a la Jornada III.

5" S'acomiada la sessió marcant els punts forts del grup en la sessió i s'entrega la peça del trencaclosques.

Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** retoladors de colors, folis, revistes velles, tisores i cola.

Avaluació: rúbrica, es detalla en l'apartat d'avaluació del programa.

10a sessió. AVALUACIÓ I CLOENDA

La sessió es realitzarà al mes de juny i la durada serà d'una hora.

La condueixen conjuntament les figures professionals del tutor/a i PTSC.

Es realitza dins l'aula.

Objectius: avaluar els coneixements adquirits al llarg del programa.

Desenvolupament:

5" Tutor/a realitza l'acollida a l'última sessió .

10" Explicació del funcionament de l'activitat Plickers. Es recordarà de nou la importància que tothom expressi la seva opinió lliurement.

25" PTSC gestiona l'aplicació mòbil i els temes tècnics relacionats amb l'ordinador. El/la tutor/a ajuda als infants a participar i fomenta la reflexió.

20" Per acabar s'entrega l'última peça del trencaclosques i conjuntament es construeix. Es demana que qui vulgui expliqui com s'ha sentit, els que més els ha agradat i el que menys, quins canvis farien si els infants de primer de primària del següent curs l'haguessin de fer. El/la tutor/a i el PTSC S'acomiaden de manera afectuosa, exaltant de manera positiva i agraint els aspectes positius grupals i personals detectats al llarg del curs.

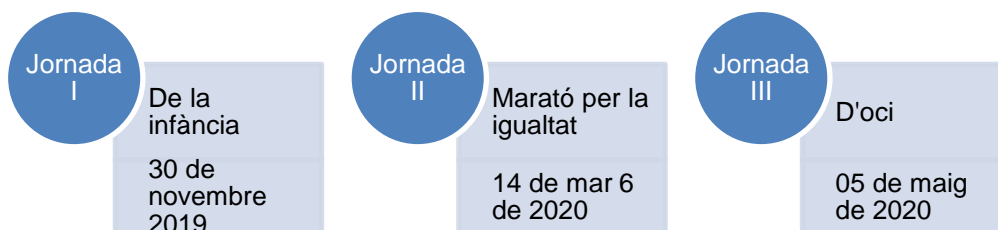
Recursos. Humans: tutor/a i PTSC. **Materials:** cadires, ordinador amb accés a internet, telèfon mòbil del docent amb l'aplicació Plickers, papers amb els codis Plickers i trencaclosques.

Avaluació: els resultats generats a través de l'aplicació Plickers.

5.6.3. EIX III: Intervenció comunitària

En el cas de les activitats comunitàries tenen un seguit d'aspectes legals a tenir en compte. Al realitzar-les en horari no lectiu, queden subjectes a la motivació i voluntarietat professional. Per fer viables les jornades cal comptar amb la col·laboració de diversos agents socials, així doncs es treballarà de forma conjunta amb altres recursos del municipi. Al mateix temps, és important demanar l'autorització familiar o bé que participin els infants amb les seves famílies, per reduir complexitats en la gestió de permisos.

Pel que fa als continguts, dia i horari de les jornades està subjecta a canvis en funció de les necessitats i interessos. El cas que ens ocupa, es treballa amb els recursos i entitats del municipi d'Inca on ens ubiquem. S'hauran d'adaptar els recursos implicats als del municipi d'aplicació, per tal que l'aproximació a la comunitat sigui real i efectiva. També es pot modificar l'horari, en lloc de fer-ho dissabte es pot valorar fer-ho divendres a la tarda, sempre que sigui en horari que fomenti la participació de les famílies i la relació família-escola-comunitat.

Il·lustració 5: Resum d'intervenció Eix II. Elaboració pròpia

Jornada I: Jornada de la infància

Presentació: dins la programació de la Segona Fira d'Inca en el marc de les fires del Dijous Bo, i amb motiu de la fira de la infància, l'alumnat de primer d'educació infantil i les seves famílies col·laboraran de manera voluntària en el taller *L'oca verda*¹⁶.

L'oca verda és el tradicional joc de L'oca, però cada casella comporta un aprenentatge. Es juga per equips que es configuren aleatòriament al moment, i les regles són les mateixes que el joc tradicional.

¹⁶ Annex XII L'oca verda

Objectius: visibilitzar les realitats minoritàries en relació a la coeducació i l'atenció a la diversitat. Establir treball en xarxa i comunitari. Implicar agents socials dels quals disposa la comunitat pròxima. Utilitzar els recursos existents i especialitzats. Connectar la comunitat educativa i obrir-la al municipi.

Destinataris: l'activitat està oberta a tota la comunitat. Els infants del programa participaran voluntàriament amb les famílies, en la preparació i execució de l'activitat.

Preparació: El/la PTSC contacta amb els Departaments de l'Ajuntament de: Serveis Socials, Igualtat, Joventut, Cultura i Educació, i Formació, també amb altres entitats del municipi que treballin amb el col·lectiu d'infància. Per realitzar aquesta comunicació s'ha de valorar utilitzar espais de comunicació existents per agilitzar la feina. Per exemple es poden utilitzar Comissions o reunions periòdiques. Per exemple la Comissió de Prevenció i Abordatge del conflicte Infantil i Juvenil¹⁷ que es realitza al municipi a l'inici de cada trimestre.

L'equip de treball que gestioni la Jornada, ha de pactar els espais de reunió i coordinació, acordar les tasques, els responsables, els tempos i la distribució horària durant la Jornada (es requereixen mínim dos professionals per torn).

Un cop els diferents recursos hagin acordat tirar endavant la Jornada, cal contactar amb l'àrea de l'ajuntament que gestiona les fires i el Dijous BO, durant el mes de setembre, per tal d'incorporar la Jornada en la programació.

Temporalització: dissabte 30 de novembre 2019. Horari de 10-13 i de 15-18 hores.

Difusió: canals de comunicació del centre educatiu i de l'ajuntament.

Ubicació: centre del municipi, en un espai on es pugui disposar el tauler gegant i cadires el voltant. En aquest cas l'assigna l'ajuntament.

¹⁷ Comissió que es realitza a Inca, on es reuneixen els centres educatius i altres recursos del municipi que treballen amb infància i joventut. Serveix per connectar recursos i agents, fer difusió dels programes i iniciatives del municipi, detectar necessitats i possibilitats.

Recursos. Materials: 1 dau i fitxes de 6 colors diferents de gran mesura, el tauler imprès a gran mida o guix per dibuixar al terra, ordinador, altaveus.

Humans: 2 professionals per torn. **Econòmics:** 50€ pel material.

Avaluació: es demanarà voluntàriament als participants que facilitin el seu número de telèfon o correu electrònic per fer arribar un qüestionari anònim a través de l'aplicació SurveyMonkey, també hi haurà la versió amb paper

Jornada II: Marató per la igualtat.

Presentació: aprofitant el cap de setmana de la dona es realitzarà una marató d'activitats per recaptar diners que es destinaran a una associació del municipi, que treballi en línia als valors d'igualtat. La beneficiària serà escollida d'una llista, mitjançant votació popular de tota la comunitat educativa.

Objectius: visibilitzar les realitats minoritàries amb relació a la coeducació i l'atenció a la diversitat. Establir treball en xarxa i comunitari. Implicar agents socials dels quals disposa la comunitat pròxima. Utilitzar els recursos existents i especialitzats. Connectar la comunitat educativa i obrir-la al municipi.

Destinatari: tota la comunitat educativa del centre educatiu, també s'obre a la població general amb infants d'edats compreses entre 3 i 16 anys. Els infants han d'acudir acompanyats per adults.

Preparació: El/la PTSC contacta amb els Departaments de l'Ajuntament de: Serveis Socials, Igualtat, Joventut, Cultura i Educació, i Formació. També amb altres entitats del municipi que treballin amb el col·lectiu d'infància. Per realitzar aquesta comunicació es poden utilitzar espais ja construïts els quals permeten una comunicació més fluida. Per exemple, la Comissions o reunions periòdiques com la Comissió de Prevenció i Abordatge del conflicte Infantil i Juvenil que es realitza al municipi al inici de cada trimestre.

El fet de ser una marató que té l'objectiu de recaptar diners, es cobrarà una entrada de 2 euros per persona. Per una banda es destinarà a cobrir les despeses de material, i per l'altra banda es donarà a l'entitat guanyadora.

Proposta d'activitats:

- Espai presentat i gestionat pels infants del programa amb el suport dels docents: l'oca verda; el joc de les tasques de la llar de les cuques; el racó de les capacitats (juguem i fem les tasques amb diverses capacitats); agraïm i ens fem carícies (espai d'ús lliure, per regalar agraïments i coses positives, es posa a disposició post-it i retoladors de colors per escriure i dibuixar tot tipus de carícies).
- Ponències: dones amb discapacitat, joves amb discapacitat (missatge motivacional), dones joves emprenedores del municipi.
- Contacontes. Realitza el Departament d'igualtat.
- Racó musical. A càrrec d'un grup de musica infantil del municipi.
- Ens movem amb ritme. Espai realitzat pels infants de les activitats extraescolars realitzades a l'espai jove del Departament de Joventut.
- Taller de xapes al teu gust. Maquina que es sol·licita i facilita gratuïtament l'ajuntament.
- Racó lúdic. Gestionat per entitats socials i Esplais d'Inca.
- Espai gastronòmic: begudes, coques i ensaïmades. Racó culinari a càrrec de l'alumnat de Formació Professional Dual amb discapacitat intel·lectual.

Difusió: canals habituals dels quals disposa el centre educatiu i d'altres que disposa la comunitat (per exemple Agenda TotInca).

Calendari i horaris: dissabte 30 de març 2020. Horari: matí de 10 a 13 hores.

Ubicació: pati del centre educatiu.

Recursos. Materials: alimentació, plats, gots, coberts, tovallons, ordinador, altaveus, taules, cadires, 1 dau i fitxes de 6 colors diferents de gran mida, el tauler imprès a gran mesura o guix per dibuixar al terra, màquina de xapes, xapes, cartolines, retoladors de colors, altres (en funció dels tallers de les entitats). **Humans:** equip docent voluntari, ponents, monitors dels diferents recursos, agent d'igualtat. **Econòmics:** 200€ pels aliments.

Avaluació: es demanarà voluntàriament als participants que facilitin el seu número de telèfon o correu electrònic per fer arribar un qüestionari anònim a través de l'aplicació SurveyMonkey, també hi haurà la versió amb paper.

Jornada III: Jornada d'oci.

Presentació: jornada per promocionar l'esport i l'oci saludable des de la visió d'atenció a la discapacitat i la igualtat.

Objectius: visibilitzar les realitats minoritàries en relació a la coeducació i l'atenció a la diversitat. Establir treball en xarxa i comunitari. Implicar agents socials dels quals disposa la comunitat pròxima. Utilitzar els recursos existents i especialitzats. Connectar la comunitat educativa i obrir-la al municipi.

Destinataris: tota la comunitat educativa del centre educatiu i del centre d'educació especial, també s'obre a la població general amb infants d'edats compreses entre 3 i 16 anys. Els infants han d'acudir acompanyats per adults.

Preparació: el/la PTSC es coordina amb l'equip directiu, el professorat d'educació física, agent de coeducació, agent de convivència i professorat interessat en participar. Es genera un treball d'equip, el qual es reunirà i coordinarà per executar la preparació i realització de la Jornada. Es proposa:

- Presentació del programa per part de l'alumnat de primer de primària.
- Espai moviment. Participació dels infants de l'Escola d'Educació Especial del municipi oferint tallers d'esport adaptat, música i ball, i amb la col·laboració de l'entitat Discaesports i el projecte Equip Inclusiu Sènior Femení. Es realitzaran partits de diferents esports com bàsquet amb cadires de rodes, futbol sala, taller de ball, participant conjuntament de cada espai.
- Xarrada dels participants Discaesports.
- Altres: Espai amb menjar i fil musical.

Difusió: canals habituals dels quals disposa el centre educatiu i d'altres que disposa la comunitat (per exemple Agenda TotInca).

Calendari i horaris: dissabte 14 de maig 2019. Horari de matí de 9 a 13 hores.

Ubicació: pati del centre educatiu.

Recursos. Materials: alimentació, plats, gots, coberts, tovallons, ordinador, altaveus, música, pilotes de bàsquet, de futbol sala, portaries, cistelles, taules cadires. **Humans:** equip docent voluntari del centre educatiu i del centre d'educació especial, Discaesports. **Econòmics:** 100€ pel menjar.

Avaluació: es demanarà voluntàriament als participants que facilitin el seu número de telèfon o correu electrònic per fer arribar un qüestionari anònim a través de l'aplicació SurveyMonkey, també hi haurà la versió amb paper.

5.7. Temporalització

3Taula 3

Planificació del Programa TOTHOM

Mes	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte
09/ 2019	2	3	4	5	6	7
	9	10	11 INCI DE CURS	12	13	14
	16 Inici PTSC al centre Coordinació: orientador, tutor/a 6é, professionals suport, equip directiu	17	18	19	20	21
	23	24	25	26	27	28
	30 – 1a. sessió	1	2	3	4	5
10/ 2019	7	8	9	10	11 Data límit aprovar programa EOEP	12
	14 Data límit per presentar programa al SAD	15	16	17	18	19
	21 Data límit realització IIP	22	23	24	25	26
	28 - 2a sessió	29	30	31	1	2
11/ 2019	4	5	6	7	8	9
	11	12	13	14	15	16
	18	19	20	21	22	23
	25 - 3a sessió	26	27	28	29	30– I Jornada
12/ 2019	2	3	4	5	6	7
	9	10	11	12	13	14
	16 - 4a sessió	17	18	19	20	21
	23	24	25	26	27	28
	30	31	1	2	3	4
01/ 2020	6	7	8	9	10	11
	13	14	15	16	17	18
	20	21	22	23	24	25

Mes	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte
	27 – 5a sessió	28	29	30	31	1
02/ 2020	3	4	5	6	7	8
	10	11	12	13	14	15
	17	18	19	20	21	22
	24 – 6a sessió	25	26	27	28	29
03/ 2020	2	3	4	5	6	7
	9	10	11	12	13	14– II Jornada
	16	17	18	19	20	21
	23	24	25	26	27	28
	30 – 7a sessió	31	1	2	3	4
04/ 2020	6	7	8	9	10	11
	13	14	15	16	17	18
	20	21	22	23	24	25
	27 – 8a sessió	28	29	30	1	2
05/ 2020	4	5	6	7	8	9
	11	12	13	14	15	16
	18	19	20	21	22	23
	25 – 9a sessió	26	27	28	29	30- III Jornada
06/ 2020	1	2	3	4	5	6
	8	9	10	11	12	13
	15 10a sessió	16	17	18	19 FINAL DE CURS	20

4Taula 4

Llegenda per a la interpretació de la temporalització

	Dilluns que el /la PTSC està al centre	
	Eix I: període per a la realització de l'itinerari d'Intervenció Personalitzat.	Ho realitza PTSC, orientador/a, tutor/a, professorat de suport, equip directiu.
	EIX II: realització activitats.	Ho realitza PTSC i tutor/a
	Eix III: realització Jornades.	Ho realitza professionals del sector educatiu i social de caràcter voluntari.
	Dies que el / la PTSC és absent al centre	
	Dissabtes	
	Festius al municipi d'Inca	
	L'EIX I en relació a l'execució de l'IIP i la realització dels cercles restauratius, no s'assenyala al cronograma ja que es realitza durant tot el curs.	

5.8 Recursos i espais

Els recursos, materials i espais els quals es necessiten per dur a terme el programa TOTHOM, s'han detallat en la fitxa de cada activitat i jornada.

5.9. Avaluació

L'avaluació del programa serà diagnòstica – inicial, formativa – continua i sumativa – final. En aquest cas, l'avaluació del programa no va destinat a qualificar a l'alumnat, sinó a verificar, refutar o plantejar millores al programa.

▪ Diagnòstica – inicial

L'eix I d'intervenció requereix una entrevista oberta inicial - diagnòstica amb els infants i amb les famílies, per tal d'establir l'itinerari d'Intervenció Personalitzat. Com s'ha dit anteriorment és necessari valorar quin dels professionals ho realitza. El mateix document conté un llista de verificació amb dos ítems¹⁸, un és el que determina si s'ha realitzat o no la tasca, i l'altre és el que ens permet determinar si s'ha assolit o no. El funcionament és senzill, cal marcar amb un vist els que corresponguin. El mateix document també disposa d'un apartat d'observació que s'utilitzarà com avaluació qualitativa informal.

En l'eix II es fa important conèixer el nivell de coneixement que té l'alumnat previ a l'inici del programa per dos motius. Per una banda per poder adaptar el contingut i per altra banda, per poder avaluar les millores del grup mitjançant la comparació. S'estableix una heteroavaluació, part de la primera sessió grupal es destina a realitzar la tècnica del qüestionari a través de l'aplicació Plickers¹⁹, la qual ens permet saber el punt de partida inicial que està la classe, mitjançant un instrument lúdic. Plickers és una aplicació web en la qual introdueixes les preguntes i les respostes, i es genera un codi de resposta per a cada participant. Durant la sessió es reproduïxen les preguntes i els participants han de col·locar el codi en funció de la resposta, el docent amb l'aplicació mòbil escaneja les respostes. L'aplicació permet fer la comparativa grupal i individual, ja que es passarà el mateix qüestionari en l'avaluació inicial – diagnòstica, i a l'avaluació final – sumativa. La realització serà tasca conjunta de la figura professional PTSC i tutora.

L'eix III no disposa d'avaluació diagnòstica – inicial.

¹⁸ Veure annex III Itinerari d'Intervenció Personalitzat

¹⁹ Veure annex XIII Plickers

- **Formativa – continua**

Durant la implementació del primer eix del programa, la figura professional PTSC revisarà al final de cada trimestre, si s'estan duent a terme els acords que contempli l'IIP. Seria convenient realitzar entrevistes de seguiment semi estructurades als infants i a les famílies, per tal de realitzar l'adaptació de l'itinerari, al mateix temps que es verifica amb el vist si s'estan duent a terme els acords i si s'assoleixen.

Pel que fa a l'execució del segon eix, es realitza una heteroavaluació formativa – continua amb l'objectiu de recollir de forma objectiva, tota la informació extreta en l'apartat d'avaluació que es realitza durant els últims minuts de les sessions 2 a la 9. Mitjançant la tècnica de l'observació i la rúbrica²⁰ com a instrument d'avaluació de les sessions, es busca recopilar els aspectes.

En aquest cas l'eix III d'intervenció no disposa d'avaluació diagnòstica – inicial.

- **Sumativa – final**

Per concloure l'avaluació de l'eix I pel que fa a l'atenció personalitzada als infants amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu o amb dificultats, es marquen dos processos. Per una banda és funció de la figura professional PTSC revisar a final de curs si s'han desenvolupat els acords i si s'han assolit. Per altra banda, quan es realitzi l'entrevista final amb la família i/o l'infant, es demanarà a la família que de forma anònima realitzin una enquesta de satisfacció, s'utilitzarà com a instrument un qüestionari mitjançant l'aplicació SurveyMonkey²¹. Aquesta aplicació web, permet enviar a través del correu electrònic i el Whatsapp un enllaç, que els participants accedeixen i poden omplir el qüestionari. Això, permet rebre la valoració de forma anònima, i automàticament realitzar gràfics i estadístiques, que ens permetrà quantificar la satisfacció de les famílies i/o dels infants en relació a aquest primer eix.

Pel que fa a els cercles restauratius, s'utilitzarà la tècnica de l'observació per omplir l'instrument de la rúbrica²². D'aquesta manera es busca recollir el

²⁰ Annex XIV Rúbrica: Instrument d'avaluació de les sessions

²¹ Annex XV Valoració Itinerari d'Intervenció Personalitzada

²² Annex XIV Rúbrica: Instrument d'avaluació dels cercles restauratius

comportament, motivació i aspectes que presenta el grup. Serà tasca del tutor/a i de l'agent de coeducació omplir les rúbriques al finalitzar cada cercle.

L'eix II d'intervenció estableix la necessitat de dur a terme una heteroavaluació final – formativa, en dues parts. Durant una estona de la sessió grupal número 10, es torna a aplicar la tècnica de l'enquesta i es materialitza amb l'instrument del qüestionari, a través de l'aplicació Plickers²³. Es passarà el mateix qüestionari utilitzat en la sessió grupal 2, durant l'heteroavaluació diagnòstica – inicial. D'aquesta manera la figura professional PTSC i tutora, podran obtenir resultats quantitatius i gràfics, que realitza l'aplicació, per comparar en l'àmbit individual i grupal, si l'aplicació del programa ha aportat una millora de coneixements i d'actituds en pro a l'equitat, igualtat i tolerància a la diversitat. En la mateixa sessió 10, es demanarà a l'alumnat una heteroavaluació a través de la tècnica de l'enquesta, i a través de l'instrument de la diana²⁴, que avaluï al professorat implicat al programa. L'opinió de l'alumnat amb relació als professionals implicats, ha de servir perquè aquests es replantegin millores de cara possibles noves edicions.

Per acabar, ho fem amb dues heteroavaluacions per l'eix III. Per avaluar les jornades s'estableixen dues òptiques, per una banda des de la mirada dels organitzadors, i per altra banda des de la mirada dels participants. En finalitzar cada jornada es demanarà als participants que de forma voluntària contestin a una enquesta, la qual serà un qüestionari a través de l'aplicació SurveyMonkey²⁵ o a paper. Per poder-ho realitzar a través de l'aplicació es requereix que ens facilitin un número de Whatsapp o un correu electrònic, on fer-los arribar un enllaç. L'avantatge de fer-ho a través de l'aplicació és que el mateix programa et genera gràfics i et quantifica les respostes, cosa que facilita la tasca avaluativa. També s'utilitzarà l'heteroavaluació per part dels professionals. Aquests realitzaran observació de les jornades i a través de l'instrument llista de verificació de les

²³ Veure annex XIII Plickers

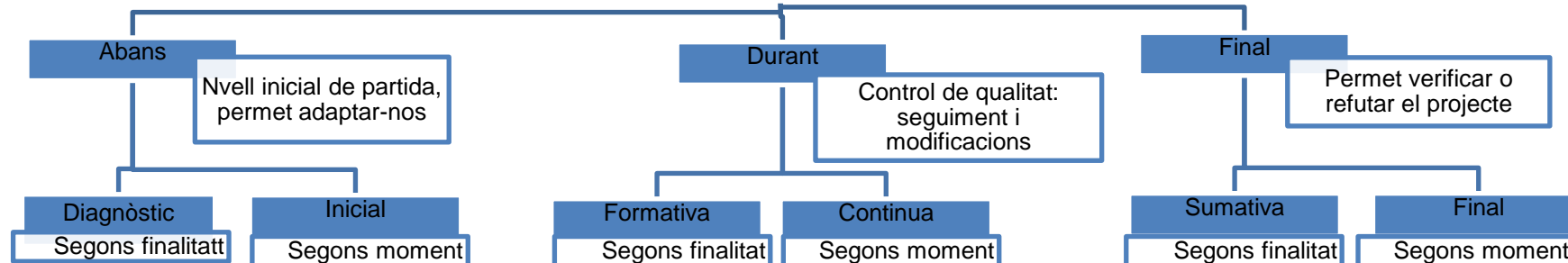
²⁴ Annex XVI. Diana d'avaluació per a l'alumnat

²⁵ Annex XVII Una enquesta de satisfacció per a cada Jornada

Jornades²⁶, avaluaran i recolliran els aspectes a mantenir i a millorar, de cara les pròximes jornades o futures edicions. La fase avaluativa de les jornades serà tasca d'un dels professionals implicats, caldrà establir-ho en els acords presos en la primera reunió de coordinació.

²⁶ Annex XVIII Llista de verificació de les jornades

AVALUACIÓ Programa TOTHOM

Segons agent avaluador:
Heteroavaluació

Tècniques	Instruments
Entrevista inicial IIP	Llista de verificació
Enquesta *Sessió 1	Qüestionari Plickers

Segons agent avaluador:
Heteroavaluació

Tècniques	Instruments
Entrevistes seguiment IIP	Llista de verificació
Observació *sessions de la 2 a la 9	Rúbrica

Segons agent avaluador:
Heteroavaluació i coavaluació

Tècniques	Instruments
Entrevista final IIP	Llista de verificació SurveyMonkey
Observació *cercles restauratius	Rúbrica
Enquesta *sessió 10 Enquesta *sessió 10	Qüestionari Plickers Diana
Enquesta Observació *Jornades I, II i III	Qüestionari SurveyMonkey Llista de verificació

Enfocament metodològic: qualitatiu

II·lustració 6: Resum del procés d'avaluació. Elaboració pròpia

6. Conclusions

“La regla de oro de la conducta humana es la mutua tolerancia, puesto que nunca compartiremos todos las mismas ideas” Gandhi.

Com s'estableix el plantejament del problema, hi ha una realitat oculta que viuen les dones amb diversitat funcional que és font generadora de discriminació i no es treballa. La bibliografia i la legislació vigent demostra que els centres educatius treballen la coeducació i l'atenció a la diversitat, però ho fan de forma independent. Per aquest motiu cal un canvi de model i començar a treballar-ho de forma interrelacionada, ja que la solució a qualsevol discriminació és fomentar la tolerància, el respecte i l'empatia vers la diferència.

Actualment, malgrat que la legislació i els paradigmes teòrics reivindiquen la inclusió, es segueix atenent a les persones que ho requereixen des del model integrador. Per evitar les etiquetes i la segregació que proposa la integració, cal seguir lluitant per garantir una intervenció integral i personalitzada.

Pel que fa al programa TOTHOM, cal tenir alguns aspectes en compte: l'horari i la disponibilitat d'espais de coordinació. Cal un canvi d'actitud, més motivació per part de la comunitat educativa a treballar en xarxa i implicar-se amb la comunitat en horaris no lectius. És important que diferents professionals i agents es sumin a les activitats i es generin espais de trobada on la població pugui compartir de forma horitzontal i es generin noves propostes i sinergies.

El programa TOTHOM és una proposta viva que pot evolucionar, per això en futures aplicacions d'aquest programa podria ser interessant obrir-lo a tot el centre o entre centres. Per exemple, cada curs d'educació primària podria treballar un conta i un concepte, i en una jornada final els cursos des de 1r a 6è podrien compartir l'experiència. Una altra opció és que 6 cursos de primer de primària de diferents centres educatius, treballin un conta i un concepte, i en una jornada final puguin trobar-se i compartir els aprenentatges. D'aquesta manera es veuria la història de la Pepa des de diferents perspectives, i es posaria de manifesta la riquesa de compartir diferents perspectives i mirades.

7. Bibliografia

7.1. Referències bibliogràfica

- Almirall, R. (2011). *De què parlem quan parlem d'escola inclusiva?*. Interrogant, (11), 27-29. Recuperat de <http://revistainterrogant.org/parlem-quan-parlem-descola-inclusiva/>
- Arnau, M^a. S. (2006). *Otras Voces de Mujer*. Recuperat de http://www.dilemata.net/index.php?option=com_content&view=article&id=97:otras-vores-demujer&catid=5:cuestiones-de-gro&Itemid=15
- Carpena, A. (2006). La construcció de la convivència. A Consell Escolar de Catalunya, (Ed.), *Convivre i treballar junts* (37-42). Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Nacions Unides. (2006). *Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i protocol facultatiu*. Recuperat de https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/11discapacitat/2012_04_11_convencio_drets_persones_discapacitat_catala.pdf
- COCEMFE. (2003). *Libro Verde: Mujer y Discapacidad. Propuestas para una década*. (1a ed.). Madrid: La Confederación Coordinadora Estatal de Minusválidos Físicos de España COCEMFE.
- Collet, J. i Tort, A. (2017). *Escola, famílies i comunitat*. Barcelona: Editorial Octaedro, S.L.
- Echeita, G. (2006). *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Madrid: Narcea.
- Echeita, G. (2010). Alejandra L. S. o el dilema de la inclusión educativa en España. En, P. Arnaiz, Mª D. Hurtado y F. J. Soto (Coords.) *25 años de Integración Escolar en España. Tecnologías e inclusión en el ámbito*

educativo, laboral y comunitario. (1- 13) Murcia: Consejería de Educación, Formación y Empleo

Echeita, G. i Ainscow M. (2011). Educación inclusiva como derecho. Marco de referencia y pautas de actuación para el desarrollo de una revolución pendiente. *Tejuelo*, 12, 26-46.

Foro Europeo de la Discapacidad. (1997). *Manifiesto de las mujeres con discapacidad de Europa*. Recuperat de http://www.infodisclm.com/documentos/mujer/manifiesto_mujer_discap_europa.pdf

Fumero, K.; Moreno, M. i Ruiz. (2016). *Escuelas libres de violencias machistas*. Palma: Edicions UIB.

Generalitat de Catalunya. (2017). *El joc de les tasques de la llar de les cuques*. Recuperat de https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/03families/08usos_i_gestio_del_temps/compartim_el_temps/capsa_deines/documents/joc_ltasques_llar_cuques.pdf

Grau, V. i Piñana, M. (2013). Els valors cooperatius de la responsabilitat en la participació i l'equitat. Una proposta didàctica a l'educació primària. *Comunicació Educativa*, (26), 41-45.

Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar. (2019). *Pla de coeducació de les illes balears 2019 – 2022*. Palma: Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.

Jiménez, A. (1992). *Tipología y Prevalencia en Espanya de las Deficiencias: Curso de Prevención de Deficiencias* [ppt]. Real Patronato de Prevención y Atención a Personas con Minusvalía.

López M. (2006). Modelos teóricos e investigación en el ámbito de la discapacidad. Hacia la incorporación de la experiencia personal. *Docencia*

e *Investigación: revista de la Escuela Universitaria de Magisterio de Toledo*, 16, 215-240.

López, M. (2008). *Mujer con discapacidad: Mitos y realidades en las relaciones de pareja y en la maternidad*. (1a ed.). Madrid: Narcea Ediciones.

Mayor, F. (2004). La diversitat. A C. Carreras. (Ed.), *Atles de la diversitat* (pp. 6-9). Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana.

Morales, E. (2018). *Trabajar la igualdad de género desde la infancia nos puede ayudar a prevenir situaciones de discriminación y acoso*. Recuperat de <https://www.educaweb.com/noticia/2018/06/26/trabajar-igualdad-genero-infancia-previene-discriminacion-acoso-18507/>

Morató, A. (2019). *De gran vull ser... feliç*. (1a. ed.). Barcelona: Beascoa.

Muntaner, J. (2010). *De la integració a la inclusió: un nuevo modelo educativo*. Recuperat de: <http://diversidad.murciaeduca.es/tecnoneet/2010/docs/jjmuntaner.pdf>

Navarro Martínez, O., Sánchez-Verdejo Pérez, F.J., González Olivares, A.L., Anguita Acero, J.M. (2018). Aproximación a los Conceptos de Igualdad y Diversidad en el Nacimiento de los Sistemas Educativos Occidentales. *Revista Científica Hallazgos*, 21, 3(2), 228-242.

Observatori de la Discapacitat Física (ODF). (2018). *Dona amb discapacitat. Doble discriminació*. Barcelona: ODF.

Pié, A. (2009). *Educació social i Teoria Queer: De l'alteritat o les dissidències pedagògiques*. (1a ed.). Barcelona: Editorial UOC, S.L.

Pujolàs, P. (2008). *9 Ideas clave. El aprendizaje cooperativo*. Barcelona: Graó

Rial, R. (2006). Com anem construint la convivència? Reflexions a partir del treball de les escoles Vedruna. A Consell Escolar de Catalunya,

(Ed.), *Conviure i treballar junts* (pp. 49-56). Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Rodríguez, Mª C. Y Peña, J. V. (2005). Identidad de género y contexto escolar: una revisión de modelos. *Revista Española de Investigación Sociológica (REIS)*, 112, 65 – 194

Salvà, F.; Rosselló, M.R. i Quintana, E. (2018). *Coeducar i prevenir la violència de gènere en Educació Secundària Obligatòria. Orientacions i Recursos*. Palma: Edicions UIB.

Simó, N. i Tort, A. (2014) Escola, entorn i ciutadania: balanç d'experiències i perspectives de futur. *Revista Catalana de Pedagogia*. 8, 19-31

Soler, A., Teixeira, T. C, i Jaime, V. (2008). *Discapacidad y dependencia: una perspectiva de género*. Recuperat de http://www.ucm.es/info/ec/ecocri/cas/Soler_Domingo.pdf

UNESCO. Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura. (1994). *Declaracion de salamanca y marco de accion para las necesidades educativas especiales*. Recuperat de <https://sid.usal.es/idocs/F8/FDO1005/6.1.3.4-1005.pdf>

UNESCO. Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura (2009). *Directrices sobre políticas de inclusión en la educación*. Recuperat de <http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001778/177849s.pdf>

7.2. Recull de normativa

Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics, BOIB 67 § 9806 (2014).

Instrucció 14/2018, de juliol de 2018, de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa que regula el funcionament dels

serveis d'orientació educativa dels centres de segon cicle d'educació infantil i primària. Darrera actualització juliol 2019.

Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, BOIB 99 § 8980 (2016).

Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans., bisexuals i intersexuals i per a eradicar la LGTBI fòbia, BOIB 069 § 63001 (2016).

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, BOIB26 § 1694 (2019).

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig d'educació, BOE 106 § 7899 (2006).

Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, BOE, 295 § 12886 (2013).

Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019 per a la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears, BOIB 70 § 5020 (2019).

7.3. Bibliografia complementaria

Ausubel, P. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning*. New York: Grune & Stratton.

Booth, T. i AINSCOW, M. (2011). *Guía para la Inclusión Educativa*. Reino Unido: CSIE

Booth, T. i Ainscow. M. (2015). *Guía para la educación inclusiva. Desarrollando el aprendizaje y la participación en los centros escolares*. Madrid: OEI.

Conselleria d'Educació i Universitat. (2013). *Institut per a la Convivència i l'Èxit escolar*. Recuperat de http://www.caib.es/sites/convivexit/ca/mena_presentaciaa2/?campa=yes#

Conselleria d'Educació i Universitat. (2018). *Protocol de prevenció, detecció i*

intervenció de l'assetjament escolar de les Illes Balears. Recuperat de http://weib.caib.es/Documentacio/assetjament_escolar/instruccio_protocol_bullying.pdf

Díaz-Aguado, M.J. (2002). *Convivencia escolar y prevención de la violencia*. Madrid: Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia, CNICE.

Escoda, M. (2018). *La coeducació a les Illes Balears: Assignatura Interacció i Convivència a l'aula* [Apunts acadèmics]. UIBMoodle.

Escoda, M. (2018). *Protocol d'assetjament entre iguals: Assignatura Interacció i Convivència a l'aula* [Apunts acadèmics]. UIBMoodle.

Guix, M. (2012). *La dona amb discapacitat: una mirada més enllà dels estereotips socials: revisió dels factors implicats i proposta d'intervenció en adolescents. Projecte Capacitats* (Treball final de carrera publicada). Universitat de Girona, Catalunya.

Iglesias, J.C. i González, L.F. (2006): *El aprendizaje de la convivencia en los centros educativos*. Asturias. Consejería de Educación y Ciencia. Centro del Profesorado y de Recursos de Nalón-Caudal y Centro del Profesorado y de Recursos de Oviedo.

Institut Balear de la Dona. (2018). *Material didàctic per prevenir la violència de gènere*. Recuperat de <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=1955192&coduo=232&lang=ca>

Johnson, D.W., Johnson, R.T., y Holubec, E.J. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.

Pujolàs, P. (2008). *9 Ideas clave. El aprendizaje cooperativo*. Barcelona: Graó

Schmitz, J. (2018). *Prácticas restaurativas: para la prevención y gestión de conflictos en el ámbito educativo*. La Paz: Progettomondo.mlal.

Teresa Huguet (2006): *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona. Graó.

Vives, M. (2018). *Pràctiques restauratives: Assignatura Interacció i Convivència*

a l'aula [Apunts acadèmics]. UIBMoodle.

8. Annexos

I. Recull de normativa

Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE núm. 295, de 10 de desembre de 2013).

LOMQE

Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics (BOIB núm. 97, de 19 de Julio de 2014).

D. 39/2011

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig d'educació (BOE núm. 106, de 4 de maig de 2006).

LOE

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears (BOIB núm. 26, de 28 de febrer de 2019).

LADIAIB

Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes (BOIB núm. 99, de 4 de agosto de 2016).

LIDH

Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans., bisexuals i intersexuals i per a erradicar la LGTBI fòbia (BOIB núm.069, de 2 de juny de 2016).

LGDLGTBI

Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019 per a la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears (BOIB núm. 70 de 25 de maig de 2019)

O. 22/2019

II. Guia per a confeccionar el Pla d'Igualtat.

PRINCIPIS ORIENTADORS DELS CONTINGUTS

PRINCIPIS ORIENTADORS

- Estereotips, rols de gènere i actituds sexistes
- Ús equilibrat de l'espai i el temps
- La violència masclista
- Repensant la masculinitat
- La corresponsabilitat i les cures
- L'educació afectivo sexual
- Ús del llenguatge i materials didàctics no sexistes i inclusius
- Educació emocional
- Valors socialment establerts-ecofeminisme-economia feminista

SEXISTES

- Substituir els estereotips (masculins i femenins) arrelats a l'imaginari social, amb els aules es construeixen les identitats de l'alumnat, per uns altres valors en què les persones siguin valorades en la seva diversitat i diferència.
- Durant l'activitat docent s'evitarà reproduir estereotips rols tradicionals, sense projectar expectatives segons el gènere de l'alumnat.
- Es treballarà per excloure els valors i les actituds que històricament han patrocinat la invisibilització i discriminació de la dona, privilegiant els valors androcèntrics i masculins

ÚS EQUILIBRAT DE L'ESPAI I EL TEMPS

- El centre educatiu haurà de planificar activitats que motivin tot l'alumnat en l'ús proporcionat i compartit d'espais.
- Proporcionar activitats físico-esportives no discriminatòries que motivin la participació conjunta d'ambdós sexes

VIOLÈNCIA MASCLISTA

- El centre educatiu desenvoluparà eines i accions de prevenció, sensibilització i actuació envers la violència de gènere, fomentant la participació de tota l'activitat educativa tant en les activitats puntuals com en els transversals.
- S'educarà en la tolerància zero envers expressions, comportaments i assetjaments relacionats amb el gènere, les orientacions i identitats sexuals.

REPENSANT LA MASCULINITAT

- Incloure activitats que promoguin unes altres masculinitats, diferents a la masculinitat hegemònica, que facin que l'alumnat esreplantegi el què vol dir "ser home", revisant i visibilitzant els privilegis que han tingut fins ara només pel fet de ser-ho.
- Treballar l'acceptació de les emocions per part dels alumnes per tal que aprenguin a expressar sentiments

LA CORRESPONSABILITAT I LES CURES

- Desenvolupar actuacions que fomentin la corresponsabilitat, entesa no només com la cria dels fills sinó com a les cures a la gent gran, a familiars dependents o el treball domèstic i la càrrega mental.
- Corresponsabilitat a treballar per una societat més igualitària, trencant el silenci davant comentaris i/o actituds masclistes, xenòfobes, homòfobes, transfòbes, etc.
- Es promouran estratègies de resolució de conflictes no violentes. S'educarà en el foment d'activitats no competitives, en aquelles que fomentin unes relacions basades en la cura de l'altre/a.

EDUCACIÓ AFECTIVO SEXUAL

- Fer conscient l'alumnat que per tal de tenir relacions sanes aquestes han de ser afectives i igualitàries.
- Educar les actituds en què es tracti a les dones com a un objecte sexual al servei dels homes, com és el cas de la pornografia i la prostitució.
- Es fomentarà una educació afectivo sexual basada en l'autoconeixement, benestar emocional, desig recíproc, plaer.

ÚS DEL LENGUATGE I MATERIALS

- Es fomentarà l'ús inclusiu del llenguatge, tant escrit com oral, així com el que es pugui llegir en les imatges.
- Es revisaran els rètols de les instal·lacions i el material didàctic utilitzat, substituint-lo, si és el cas, per altres que facin un ús d'un llenguatge no sexista i inclusiu.
- Es revisaran les programacions didàctiques per tal d'incloure les aportacions de les dones a les diferents manifestacions culturals, literàries, científiques i artístiques.

EDUCACIÓ EMOCIONAL

- Treballar l'acompanyament emocional de l'alumnat, l'autoconeixement, fomentant espais per a l'escolta a un/a mateix/a, per treballar els continguts del pla de manera vivencial, etc.

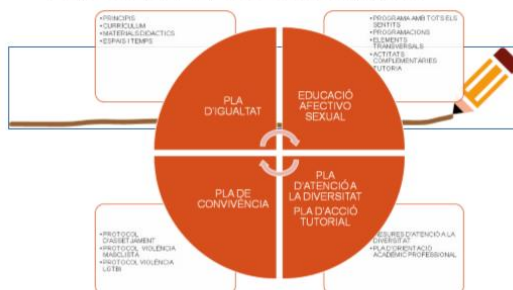
VALORS SOCIALMENT ESTABLERTS

- Questionar l'escala de valors del sistema patriarcal i capitalista, en què es dona valor al poder, als diners... i no se'n dona a les cures, l'amor... I visibilitzar com això té relació amb el sistema social i econòmic establert, les injustícies, les desigualtats, la destrucció del medi ambient, etc.

CENTRE COEDUCATIU

PROJECTE COEDUCATIU

PROJECTE COEDUCATIU

CENTRE COEDUCATIU

PROJECTE COEDUCATIU

PLA D'IGUALTAT

MODEL EDUCATIU

- ❑ Desenvolupament integral de les persones al marge de:
 1. Estereotips i rols de gènere
 2. Orientació i identitat sexual
 3. Rebuig de qualsevol forma de discriminació
 4. Tractament diversitat afectivo sexual
 5. Orientació acadèmica i professional no esbiaixada pel gènere

PROJECTES COEDUCATIUS

- ❑ Foment de la construcció de relacions igualitàries de les dones i els homes sobre la base de criteris d'igualtat
- ❑ Identificació i superació dels obstacles i discriminacions que dificulten la plena igualtat de dones i homes

MODEL EDUCATIU

- ▣ Aquest model educatiu ha de tenir com un dels seus principis bàsics:
 - La prevenció de conductes violentes en tots els nivells educatius, especialment de la violència masclista.

PLANS D'IGUALTAT ALS CENTRES

CURRÍCULUM

MATERIALS DIDÀCTICS

ESPAIS

CURRÍCULUM

- Eliminar els prejudicis, els estereotips i els rols segons el sexe, per l'orientació sexual o per la identitat sexual construïts segons els patrons socioculturals de conducta assignats a dones i homes, amb la finalitat de garantir, tant a les alumnes com als alumnes, possibilitats de desenvolupament integral.
- Integrar el saber de les dones i la seva contribució social i històrica al desenvolupament de la humanitat, i revisar i, si escau, corregir els continguts que s'imparteixen.

CURRÍCULUM

- Incorporar coneixements necessaris perquè les i els alumnes es facin càrrec de les seves actuals i futures necessitats i responsabilitats relacionades amb les tasques domèstiques i d'atenció de les persones.
- Capacitar les i els alumnes perquè l'elecció de les opcions acadèmiques sigui lliure i sense condicionaments basats en el sexe
- Prevenir la violència masclista, mitjançant l'aprenentatge de mètodes no violents per resoldre conflictes i de models de convivència basats en la diversitat i en el respecte a la igualtat de drets i oportunitats de dones i homes.

CURRÍCULUM

- Eliminar en la formació professional els prejudicis, els estereotips i els rols segons el sexe amb la finalitat de garantir que no es produeixi la segregació horitzontal per evitar futures repercussions en la vida professional i laboral.
- Incloure el tractament de la vida afectiva i sexual amb la finalitat de garantir una formació integral, per prevenir, entre d'altres, conductes violentes, evitar embarassos no desitjats i evitar també la discriminació per orientació i identitats sexuals.

MATERIALS DIDÀCTICS

MATERIALS DIDÀCTICS

- Tots els centres educatius de les Illes Balears, públics, concertats i privats, no poden elaborar, difondre i utilitzar material didàctics que presentin les persones com a inferiors o superiors en dignitat segons el sexe, per orientació sexual o identitat sexual, a com a objectes sexuals, ni que els justifiquin o banalitzin la violència masclista, o hi incitin. Aquestes consideracions s'han d'aplicar als materials didàctics en qualsevol tipus de suport, inclosos els objectes digitals.
- Els llibres de text i els materials, en qualsevol suport, dels centres educatius de les Illes Balears han de respectar les normes esmentades en el punt anterior, han de fer un ús no sexista del llenguatge, han d'evitar la invisibilització de les dones per mitjà del llenguatge i han de garantir en les imatges o les representacions la presència equilibrada i no estereotipada de dones i homes.

ESPAIS I TEMPS

- ▣ Ús equilibrat d'espai i temps
- Readaptar l'organització del centre per a dur a terme una implementació de l' Educació en Igualtat de forma eficient.
- Promocionar que la participació en activitats voluntàries del centre no es dugui a terme en funció del sexe, plantejant activitats que motivin a tothom.
- Visibilitzar la presència i aportació de les dones en espais i actuacions pròpies del centre (cartells, exposicions, dies commemoratius...)
- Promocionar activitats físico-esportives que requereixin la participació conjunta

VIOLENCIA MASCLISTA

- Elaborar un protocol de sensibilització, detecció i actuació front a les diferents formes de violència masclista

VIOLENCIA HOMOFÒBICA

- Elaborar un protocol de sensibilització, detecció i actuació front a les diferents formes de violència lgtbifòbiques.

III. Itinerari d'intervenció personalitzat

Ítems		Responsable	Valoració	R / A
Entrevista inicial				O / O
Entrevista seguiment				O / O
Entrevista final				O / O
Objectius				O / O
Actuacions				O / O
Aspectes a tenir en compte	Individuals			O / O
	Grupals			O / O
	Comunitàries			O / O

R: realització / A: assoliment

IV. La història de la Pepa

Hola, em dic Pepa i tinc 7 anys. Visc a Mallorca amb la meva mare i el meu germà gran de 10 anys, en Pau. Jo no conec el meu pare, quan la mare treballa visito i passo hores amb el meu avi i les amistats de la meva mare. M'encanta fer teatre, pintar i escoltar música a la vegada, anar a nedar a la piscina i al mar, i també m'agrada el patinatge... bé m'agradaria provar-ho però em diuen que jo no ho puc fer. Sóc feliç quan vaig de viatge a descobrir llocs nous, perquè sempre puc conèixer persones diferents i aprendre moltes coses noves. Per exemple, vaig aprendre que ens necessitem uns als altres per viure i ser feliços... però cal entendre'ns i tractar-nos bé. Per exemple vaig aprendre, que si vas d'excursió i no trobes el teu gos, si ho demana bé les altres persones t'ajudaran a buscar-lo i entre tots serà més fàcil. M'he deixat d'explicar-vos perquè no puc fer patinatge... Jo vaig néixer amb un problema a les cames que fa que per caminar necessiti un caminador, sinó caic al terra i no aconseguixo avançar més de 3 passes, a més em diuen que quan parlo no m'entenen gaire. Això em fa estar trista, penso que puc fer de tot i sinó se'm dona bé alguna cosa crec que entre tots podríem buscar una altra manera de fer-ho... per exemple un patinatge sobre cadira de rodes. Però em diuen que no sóc com la gent normal i per tant hi ha coses que les puc mirar però no les puc fer, quina ràbia! A més a l'escola a vegades es riuen de mi i sempre em trien l'última per fer grups d'esports. Sort de la Júlia i en Toni que són molt amics. Tant de bo vosaltres també m'acompanyeu als meus propers viatges.

V. Ens coneixem més

Les preguntes han de posar de manifest les diferències i veure que tots tenim coses que ens diferencien i coses en comú.

- **Bateria de possibles preguntes**

M'agrada escoltar música.

No m'agrada despertar-me aviat.

Em fa contenta que el meu pare hagi cuinat espaguetis.

Em fa feliç mirar una pel·lícula amb la meva mare.

M'enfado quan la meva germana es riu de mi

M'enfado quan la meva àvia em demana que compartim la xocolata amb la meva cosina.

Em fa vergonya que em renyin davant dels meus amics.

Estic enfadada quan tanco els punys molt fort.

Estic trist quan sento una pilota dins el pit.

El que més m'agrada de l'escola és jugar al pati.

El que menys m'agrada de l'escola és quan ens renyen.

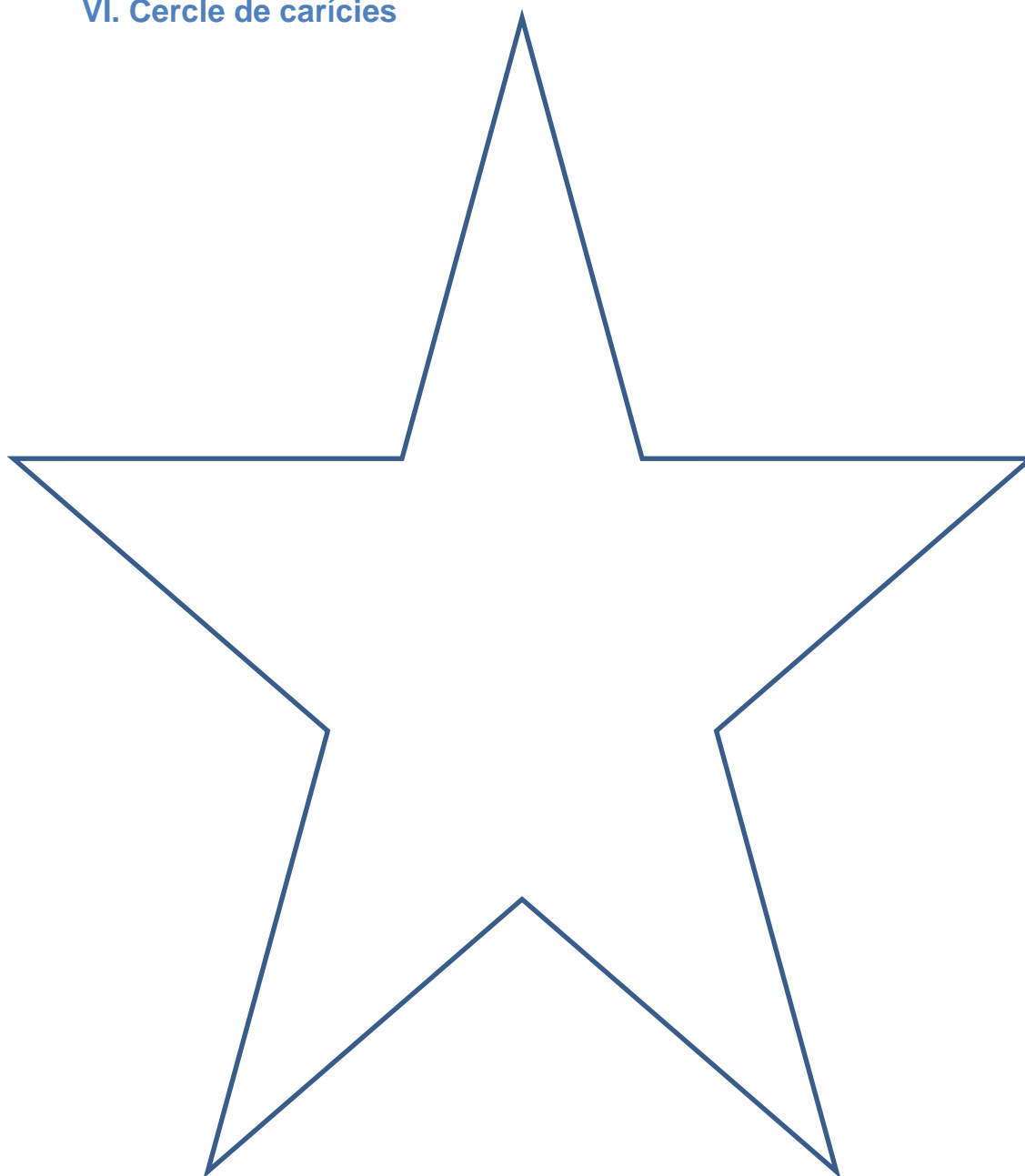
Quan tinc un problema ho explico al meu germà.

Quan una persona em crida tinc poc.

Si algú plora em poso trista.

Si un/a company/a està trista li demano què li passa.

VI. Cercle de carícies

- **Exemple de característiques positives per donar els infants en format adhesiu:**

M'escoltes quan estic trista	Ets genial	Estic content de conèixer
M'encanta la teva forma d'esser	Em fas riure	Ets un nin intel·ligent
M'agrada jugar amb tu	Gràcies per ajudar	Simpàtic
M'ho pas molt bé amb tu	Guapo	Alegre

M'agrada estar amb tu	Guapa	Divertit
M'agrada treballar amb tu	Ets el meu amic	Ajudes als altres
Em sembles molt divertit	Ets la meva amiga	Tens idees molt bones

VII. Màscara de les emocions

- Les mascare

ALEGRIA

ENFADO

TRISTESA

POR

- Possible bateria de preguntes a realitzar

Com s'han sentit el protagonistes quan els hi han dit que els estimaven?

Com ens fa sentir cuidar-nos?

Com ens fa sentir que ens estimen?

Com es fa sentir estimar-nos a nosaltres mateixos?

Com creieu que s'ha sentit la Pepa?

Com et sentis si...

- no et deixen perquè ets una nena?
- et prohibeixen disfressar-te de princesa perquè ets un nen?
- es riuen del teu amic?
- et diuen que ho has fet molt bé?
- que confien amb tu?
- que ets valent/a?
- que ho has aconseguit?
- que no pots anar a la festa del teu amic/a?
- no pots seguir jugant amb l'ordinador?
- que has d'anar a dormir però vols seguir mirant el televisor?
- t'han pres el joc que t'agrada?
- has caigut del gronxador?
- veus que està molt alt i costa baixar?
- estàs al lavabo i s'ha apagat el llum?
- estàs al supermercat i no veus a la teva família?

VIII. Fixes de les capacitats

No puc veure	Tapar-se els ulls amb un mocador
No puc sentir	Posar-se uns auriculars
Tinc dificultats a una cama	Lligar-se la cama
Tinc dificultats a un braç	Lligar-se un braç al cos
Em costa moure'm	Pilota de tennis entre les cuixes, no pot caure
Em diuen que sóc molt inquiet	M'he de moure constantment

IX. Targeta de situació

Jo (Pepa) agraeixo...

al meu germà i a la meva mare que m'estimen molt.

al meu avi que juga amb mi i em cuida.

a la gent que m'ajuda quan no puc fer una cosa.

als amics i amigues que juguen amb mi.

que ens ajudessin a trobar el meu gos.

X. El joc de les tasques de la llar de les cuques

EL JOC DE LES TASQUES DE LA LLAR DE LES CUQUES

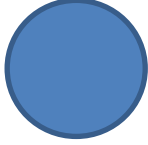

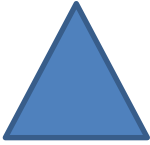

Compartim el temps!

Govern de Catalunya
Departament de Família i Serveis Socials
Diputació de Catalunya

1 UN COP SENSE TIRAR PER COMENÇAR A FER NETEJA 2 LA ROBA JA ESTÀ EIXUGADA, BAIXA A ORDENAR-LA ALS ARMARIS DE LA CASELLA O
3 AJUDA LA IAIA A PUJAR PER L'ESCALA A LA 15 4 S'HA DE BAIXAR A COMPRAR SABONS QUE S'HA ACABAT 12 PUJA A REGAR LES PLANTES DE
LA 13 14 PUJA A ESTENDRE LA ROBA 16 EL NEN ESTÀ MALALT I S'HA DE BAIXAR A COMPRAR XAUPOP 17 PUJA A PENJAR EL QUADRE A LA 21
18 QUAN ACABIS ELS DEURES, POTS PUJAR AL PARC DE LA CASELLA 19 20 S'HA ACABAT L'OLI, HAS D'ANAR A COMPRAR-NE A LA 24 21 UN
COP SENSE TIRAR PER ANAR FENT LA PAELLA 22 HAS ARRIBAT AL FINAL AMB TOTES LES TASQUES ENLESTIDES, ARA JA POTS DESCANSAR
UNA MIQUETA LLEGINT O JUGANT !!!

(PER A JUGAR-HI ET CAL UN DAU I FITES O BOTONS DE COLORES)

XI. Targeta amb una situació i un símbol

<p>A la Pepa, mai la volen per fer esport. Avui s'ha posat a cridar i després ha marxat plorant. Ningú ha anat a consolar-la.</p>	
<p>En Pol li encanta fer de princesa a les obres de teatre, està trist perquè li diuen que els nens no poden. Ningú l'ajuda.</p>	
<p>En Sergi està enfadat, ha pegat a dos companys de classe perquè es riuen d'ell. Els altres companys s'ho estaven mirant.</p>	
<p>La Malak acaba d'arribar de Marroc, no coneix a ningú i no parla l'idioma. Està trista perquè no li parlen ni pot jugar.</p>	
<p>L'Ariadna està plorant perquè la Cristina i l'Isa, que abans eren molt amigues, ara no li expliquen res i no compten amb ella.</p>	

XII. L'oca verda

Normes

Cada equip té una fitxa, la qual va avançant segons la numeració obtinguda pels que es van tirant per torns. Guanya el primer jugador que arriba a l'última casella. Hi ha diverses caselles especials, que poden fer avançar, retrocedir o quedar-se un o més torns sense tirar. Algunes, com l'oca, permeten avançar diverses caselles.

Recull d'informació per a cada casella

1. SORTDIA
2. Què creus que és ser diferent?
3. La diferència en fa més rics. Què podem aprendre?
4. Quants noms d'esportistes saps? Quantes són dones?
5. OCA
6. PONT. *Vas a la casella 12*
7. Digues 1 superheroi i 1 superheroïna.
8. Equitat
9. OCA
10. Què és el que més valores en una persona?
11. PONT. *Vas a la casella 6*
12. Vídeo "la princesa que fabricava llaüts"
<https://www.youtube.com/watch?v=KJltCU4dXcc&t=121s>
13. OCA
14. Hi ha persones que t'han ajudat i creies que no ho farien?
15. Hi ha jos de nens i jocs de nenes? Quins?
16. El gran llibre de les famílies
17. Com em et sentiries si es riuen de tu per ser diferent?
18. OCA
19. HOSTAL. *2 tirades sense jugar*
20. Vídeo "El circo de las mariposas" <https://www.youtube.com/watch?v=ku-VQrdgvsM>
21. T'agrada que no et tinguin en compte només per què ets diferent?

22. Digues coses positives a les persones del teu equip.
23. OCA
24. Vídeo ¿Que es la diversidad sexual?
<https://www.youtube.com/watch?v=1QbTZYiQ6BA>
25. Discapacitat = diversitat funcional = altres capacitats
26. Hi ha moltes intel·ligències, 8 exactament. Així que és impossible que alguna persona no sigui intel·ligent.
27. Pensa amb una persona que no et cau bé, quina és la seva qualitat?
28. *L'amabilitat és un idioma que el sord pot escoltar i el sec pot veure*
29. OCA
30. Una família és...
31. Vídeo "cuerdas" https://www.youtube.com/watch?v=4INwx_tmTKw&t=319s
32. Demano perdó a..., perquè...
33. dues tirades sense jugar, o fins que un altre jugador hi caigui.
34. OCA
35. MORT. 55 dones mortes per violència de gènere a l'any 2019. *Tornes a començar*
36. Activitat: quines són les nostres dificultats, i facilitats?
37. PRESÓ. Doble discriminació: dones amb discapacitat (més atur, menys sou, més VG). *Espera fins que un altre jugador hi caigui*
38. OCA
39. Dono gràcies...
40. ARRIBADA

XIII. Plickers

Sessió 1. Avaluació

- 1 Què és la igualtat entre persones?
- A Tots tenim els mateixos drets
 - B No ho sé
 - C Tots hem de tenir les mateixes possibilitats
 - D Totes són correctes
- 2 Com ser tolerants?
- A Respectar els altres
 - B No escoltar
 - C No ho sé
 - D Pensar només amb nosaltres
- 3 Per què és important dir coses positives als altres?
- A No és important
 - B Fan sanfir bé als altres i a nosaltres
 - C No ho sé
- 4 Quan tenim un problema hem de...
- A No parlar-ne
 - B Explicar-ho a una persona que esfimem
 - C Enfadar-nos
 - D No ho sé
- 5 A mi m'he de dir...
- A No ho sé
 - B Res
 - C Coses bones i positives
- 6 A les persones que estimem...
- A Els hi hem de recordar
 - B No ho sé
 - C Res
 - D Ells ja ho saben
- 7 Què és l'empatia?
- A Només pensar amb mi
 - B Posar-se al lloc de l'altre
 - C No ho sé
 - D Fer sempre el que volen els altres
- 8 Les persones que no em cauen bé...
- a. Les he de tractar amb respecte
 - b. Si tenen un problema els he d'intentar ajudar
 - c. Totes són correctes
 - D Les he d'escoltar
- 4 Donar les gràcies és important per...
- A Valorar les coses bones que ens passen
 - B Valorar les coses que tenim
 - C Hem d'estar contents pel que tenim
 - D Totes són correcte
- 5 Com respectem els altres?
- A Escotant
 - B Tenir en compte als altres
 - C Parlar bé
 - D Totes són correctes

10 Com és millor fer les coses?

- A Tots junts
- B No ho sé
- C Individualment
- D Com digui jo

11 Si una persona és diferent a mi...

- A Puc riure d'ella
- B No cal fer-li cas
- C No ho sé
- D L'he de tractar com m'agrada que ho facin a mi

12 L'actitud positiva, és?

- A
- B No ho sé
- C Estar bé
- D Riure sempre

4 Què és la frustració?

- A No ho sé
- B El que sento quan no aconseguixo el que vull
- C Estar content

5 Si faig una cosa que no està bé...

- A Mai faig res malament
- B M'és igual
- C Demano perdó
- D No ho sé

XIV Rúbrica: Instrument d'avaluació de les sessions i els cercles restauratius

	3	2	1	0
Dinàmica	S'ha desenvolupat tota la sessió segons el previst	S'han desenvolupat més del 50% de les dinàmiques previstes	S'han desenvolupat menys del 50% de les dinàmiques previstes	Impossibilitat per realitzar la dinàmica grupal
Participació	Participen activament de totes les activitats, més del 75% de l'alumnat	Participen activament de totes les activitats, menys del 75% de l'alumnat	Participen activament de poques activitats, més del 25% de l'alumnat	Participen activament de poques activitats, menys del 25% de l'alumnat
Actitud	Tot l'alumnat mostra actitud respectuosa i tolerant.	Generalment l'alumnat mostra una actitud respectuosa i tolerant	Diversos infants mostren una actitud no respectuosa ni tolerant	L'actitud de gairebé tot l'alumnat no és respectuosa ni tolerant
Expressió de la opinió	Tot l'alumnat expressa la seva opinió lliurement	Generalment l'alumnat expressa la seva opinió lliurement	Diversos infants no expressen la seva opinió lliurement	L'alumnat no expressa la seva opinió lliurement
Revisió continguts - apartat avaluació	Han extret tots els continguts treballats	Han extret gairebé tots els continguts treballats	Han extret pocs continguts treballats	No han extret els continguts treballats

XV Valoració Itinerari Intervenció Personalitzada

<https://es.surveymonkey.com/r/3PTD8S9>

1. La intervenció ha ajudat en la millora del teu fill/a? *****
Comentari:
2. Ha contribuït en el teu / vostre benestar? *****
Comentari
3. L'any que ve repetiries? Si/no
4. Els professionals han donat resposta a les teves necessitats? *****
5. Has disposat d'espais de confidencialitat i confiança? *****
6. Valoració general. *****
Comentaris

Valoració Itinerari Intervenció Personalitzada

1. La intervenció ha ajudat en la millora del teu fill/a?

Comentari

2. Ha contribuït en el teu / vostre benestar?

comentari

3. L'any que ve repetiries?

3. L'any que ve repetiries?

Sí

No

4. Els professionals han donat resposta a les teves necessitats?

5. Has disposat d'espais de confidencialitat i confiança?

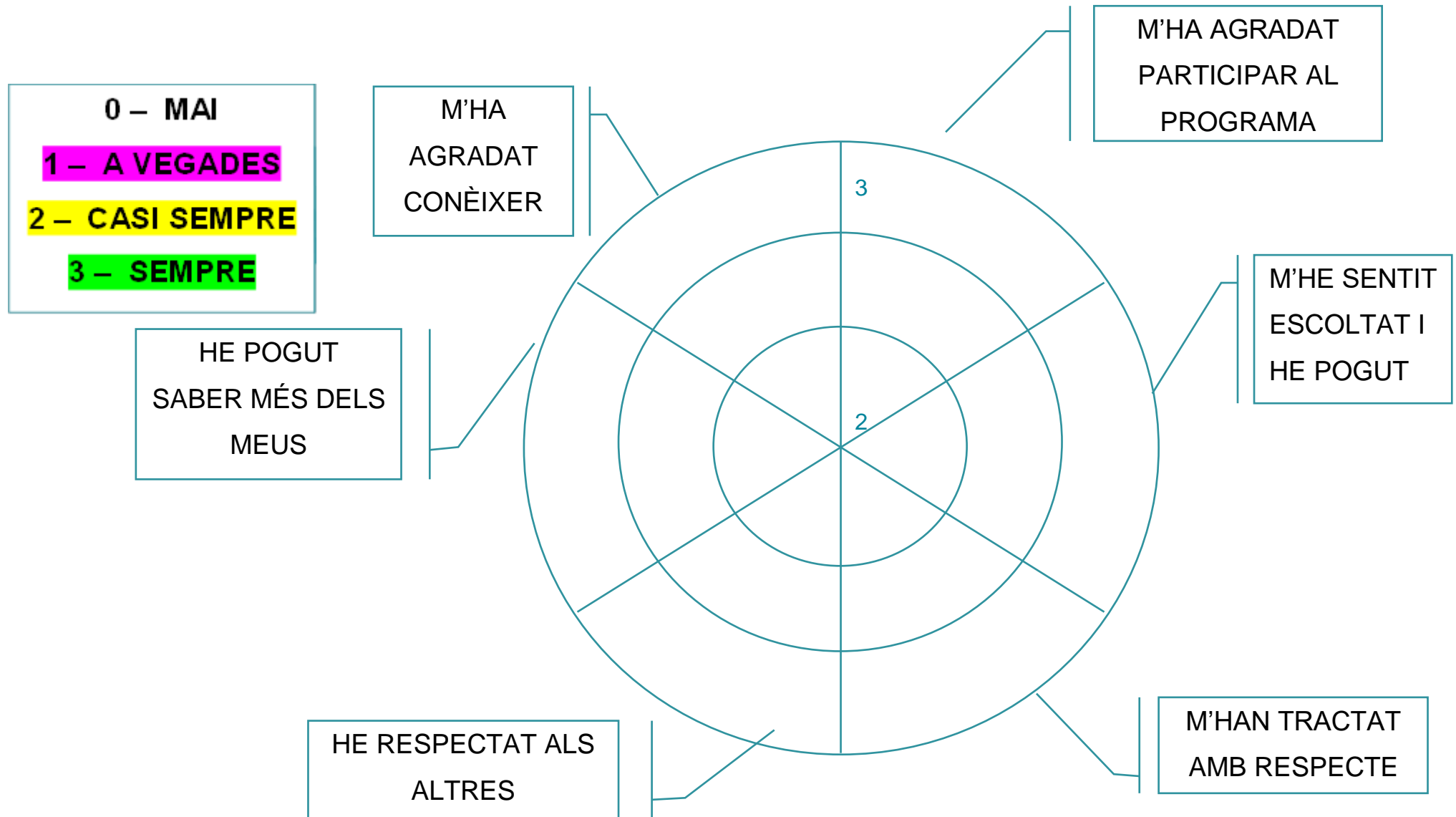

6. Valoració general

DIANA D'AVALUACIÓ DEL PROGRAMA

XVI Diana d'avaluació per a l'alumnat

XVII Una enquesta de satisfacció per a cada Jornada

XVII Valoració de la Jornada d'infància

<https://es.surveymonkey.com/r/3K9SFKS>

1. T'ha agradat la Jornada? *****
 2. T'ha agradat el joc? *****
 3. Has après a través del joc? *****
 4. T'ha semblat bé la ubicació? *****
 5. L'horari t'ha semblat adequat? *****
 6. Valoració general
- Altres

Valoració de la Jornada d'infància

1. T'ha agradat la Jornada?

2. T'ha agradat el joc?

3. Has après a través del joc?

4. T'ha semblat bé la ubicació?

5. L'horari t'ha semblat adequat?

6. Valoració general

Otro (especifique)

LISTO

Valoració de la Marató per la igualtat

<https://es.surveymonkey.com/r/3CSFYZW>

1. T'ha agradat la Jornada? *****
2. T'han agradat les activitats? *****
Comentari:
3. T'han agradat les ponències? *****
Comentari
4. T'ha semblat bé la ubicació? *****
5. L'horari t'ha semblat adequat? *****
6. Valoració general *****

COMENTARIS

Valoració de la Marató per la infància

1. T'ha agradat la Jornada?

2. T'han agradat les activitats?

Comentari

3. Has après a través del joc?

4. T'han agradat les ponències?

Comentari

5. L'horari t'ha semblat adequat?

6. Valoració general

COMENTARIS

Valoració Jornada d'Oci

1. T'ha agradat la Jornada?
2. T'han agradat les activitats?
Comentari:
3. T'han agradat les ponències?
Comentari
4. T'ha semblat bé la ubicació?
5. L'horari t'ha semblat adequat?
6. Valoració general

COMENTARIS

<https://es.surveymonkey.com/r/3M3TY6J>

Valoració Jornada d'oci

1. T'ha agradat la Jornada?

2. T'han agradat les activitats?

Comentari

3. T'han agradat les ponències?

4. T'ha semblat bé l'ubicació?

5. L'horari t'ha semblat adequat?

6. Valoració general

COMENTARIS

XVIII Llista de verificació de les jornades

ÍTEMS	SI	NO	OBSERVACIÓ / VALORACIÓ
1. La participació ha sigut l'estimada			
2. S'han observat espais de comunicació i relació entre els participants			
3. Els assistents han participat activament			
4. Les activitats han potenciat la interacció de les persones			
5. Els materials han sigut accessibles per a tothom.			
6. Les ponències han captat interès del públic			
7. S'ha pogut dur a terme la planificació inicial			
8. L'horari ha sigut adequat			
9. L'espai ha sigut adequat			
10. Les instal·lacions han sigut accessibles			
11. Hi ha hagut incidències.			